

Mokřadní ptáci Vavříneckého rybníka v letech 1999–2010

Waterbirds of the Vavřínecký pond in 1999–2010

Michal Kavka

Pobřežní 53, 284 01, Kutná Hora; e-mail: numenius@seznam.cz

Úvod

Mokřadní ptáci patří k atraktivním ptačím skupinám, kterým se na mnoha lokalitách věnovala již celá řada autorů (např. REIF 2000, RŮŽEK 2005, PACLÍK 2007). Na území kutnohorského okresu se nachází několik vodních ploch, jejichž rozloha nad 10 ha je možným atributem napovídajícím, že oblast je významná pro mokřadní ptáky. Ačkoliv je několik z nich již dlouhodobě sledováno, souhrnné výsledky byly publikovány pouze o dvou z nich. Rybníku Vrabcov a jeho okolí se věnoval od konce třicátých do poloviny šedesátých let VRANÝ (1976). Údolní nádrž Želivka, jejíž část se rozkládá na území okresu Kutná Hora, je soustavně sledována od počátku devadesátých let a shrnuté poznatky do roku 2008 byly v nedávné době publikovány (KAVKA & PROCHÁZKA 2010). Mnoho údajů o významných druzích bylo získáno také z rybníků Zbožňov, Ovčárecký a Katlov. Z rybníků menší velikosti je pak nejvýznamnější rybník Nový u Nových Dvorů. Z těchto vodních ploch zatím nebyly získané poznatky souhrnně zveřejněny.

Avifaunu Vavříneckého rybníka, jednoho z největších rybníků na Kutnohorsku, sledoval od čtyřicátých až do poloviny osmdesátých let V. Urban. Ten publikoval z této lokality dílčí údaje o pozorování vzácných druhů (URBAN 1958, 1970, 1972). Další publikovaná data z Vavříneckého rybníka jsou autorovi známa až z posledního desetiletí dvacátého století. Pozorování vzácných druhů z jednotlivých návštěv lokality publikovali např. POMYKAL (1992, 2001), KADAVA & SKOŘEPA (1996), RABA (1996) a JELÍNEK (2004). Systematicky je rybník sledován od roku 1999. Z tohoto období bylo publikováno několik zpráv o výskytu vzácných druhů (KAVKA 2007, KAVKA & KRÍVSKÝ 2010, KRÍVSKÝ & KAVKA 2011). V tomto příspěvku shrnuji informace o výskytu mokřadních ptáků na této lokalitě v letech 1999–2010.

Metodika

Vavřínecký rybník (49°54'N 15°03'E, kvadrát 6056) se nachází ve Středočeském kraji, 2,5 km severně od města Uhlířské Janovice. Je zasazen v mírně zvlhčené otevřené krajině v nadmořské výšce 389 m n.m. a rozlohou 84 ha je největším rybníkem okresu Kutná Hora. Na jižní straně přiléhá ke břehu nevelký lesní porost s dominující olší lepkavou (*Alnus glutinosa*). Jihozápadní břeh je lemován vlhčí loukou, která vytváří podél břehu pás široký cca 100 m. Na tento pruh navazují rozlehlá pole, osetá nejčastěji obilovinami. Na západní břeh navazuje obec Vavříneček. K severnímu a západnímu břehu přiléhají pole. Břehy jsou přibližně na polovině své délky porostlé skupinami keřů a stromů. V širším okolí rybníka jsou především rozlehlá pole a menší louky.

Litorální porosty, tvořené rákošem obecným (*Phragmites australis*) a místy zblochanem vodním (*Glyceria maxima*), jsou vyvinuty přibližně na čtvrtině obvodu a dosahují nejčastěji šíře 5–10, maximálně 15 metrů (viz foto 1 v příloze). Při obvyklé výšce vodní hladiny, tj. mimo období výlovu a následného napouštění, jsou tyto porosty na suchu a jen místy zasahují alespoň z části do vodního sloupce. V jihovýchodní části rybníka se na volné hladině nachází ostrůvek porostu orobince úzkolistého (*Typha angustifolia*) o velikosti asi 60 × 40 metrů (viz foto 2 v příloze). Rybník je napájen nevelkými potoky Výrovka a Vavřínecký. Rybník je intenzivně rybářsky obhospodařován, nasažován je především kapr (*Cyprinus carpio*) třetí věkové (tedy tržní) kategorie. Každoroční výlov probíhá koncem října. Přestože je rybník poté hned napouštěn, dosahuje plného stavu až v zimním období. Výjimečně, v případě vydatných dešťových srážek, dosáhne plného stavu během několika málo týdnů. Letnění není prováděno. Vzhledem k malé hloubce (do 1,5 m), především na podzim a na počátku zimy, zamrzá vodní hladina již při několikadenním slabém mrazu. Lov kachen myslivci je prováděn dvakrát týdně v období září – listopad. Ačkoliv rybník nemá oficiální statut rekreační vodní plochy, postupně narůstá intenzita rekreačního využití ze strany surfářů. V posledních několika letech, v době pravidelného výskytu kormoránů, jsou místními rybáři používány dělobuchy plašící kormorány. Snahou této rušivé činnosti je zamezit škodám na rybí obsádkě.

Celkem jsem ve sledovaném období provedl 583 kontrol lokality (tab. 1). Cílem sledování bylo podchytit všechny druhy, které se na lokalitě vyskytují, s důrazem na protahující druhy. Většina kontrol byla prováděna z celé délky jihozápadního břehu, ze kterého je celá vodní plocha dobře přehledná. Mimo

Tab. 1: Počet kontrol Vavříneckého rybníka v jednotlivých měsících v letech 1999–2010.

Tab. 1: Frequency of visits at the Vavřínecký pond in individual months in 1999-2010.

Rok / Year	Měsíc / Month												Celkem / Total
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
1999	0	0	2	2	2	2	0	1	3	2	2	2	18
2000	0	2	2	2	2	2	0	3	2	2	3	2	22
2001	0	2	4	4	3	2	4	5	3	5	6	2	40
2002	2	5	5	6	5	2	3	6	5	8	8	2	57
2003	1	0	7	8	4	3	3	5	4	5	12	3	55
2004	1	2	4	7	5	2	2	6	4	7	10	4	54
2005	2	0	2	5	5	3	2	8	4	7	8	3	49
2006	0	0	4	8	5	1	4	5	4	7	11	12	61
2007	7	5	7	11	7	2	3	5	3	6	6	3	65
2008	2	3	4	8	4	4	1	4	5	12	12	8	67
2009	1	0	10	7	6	3	4	5	5	7	13	4	65
2010	0	1	3	6	4	2	1	1	3	4	5	0	30
Celkem / Total	16	20	54	74	52	28	27	54	45	72	96	45	583

vlastní vodní plochu jsem přitom zahrnul do sledování i přilehlou oblast cca 200 metrů od břehů. Tím byly zachyceny některé další migrující či hnízdící druhy (čejky). Zahrnuti jsou i ptáci, kteří nad lokalitou přeletovali, aniž by se zde zastavili (např. husy, bahňáci, dravci). Dvakrát ročně (v květnu a červnu) jsem rybník obcházel celý za účelem zjištění početnosti sledovaných druhů pěvců. Použitá metoda byla sčítání zpívajících samců, přičemž za konečný počet byl považován vyšší z obou sčítání. Kontroly jsem prováděl především v ranních, případně večerních hodinách, obvykle za příhodného počasí. K pozorování jsem používal binokulár 10 × 42 a stativový monokulár 20–60 × 60. Od roku 2006 jsem doplňkově přistoupil k nepravidelným odchytům pěvců do nárazových sítí. Obvykle byly instalovány 2–3 sítě na standardních stanovištích na jihozápadním břehu rybníka. Jedna byla umístěna do křovin na břehu rybníka a zbývající do porostu rákosu. Odchyty byly prováděny v období března až listopadu. Počet a frekvence byla podřízena časovým možnostem, v hnízdním období obvykle jednou měsíčně, v období tahu až jednou týdně. Celkem bylo provedeno cca 70 odchytů.

Při každé kontrole bylo snahou zaznamenat všechny druhy (a jejich početnost) z řádů potáplice, potápky, veslonozí, brodiví, krátkokřídli, dlouhokřídli a následující vybrané mokřadní druhy ptáků (latinské názvy viz nadpisy kapitol o jednotlivých druzích): orel mořský, orlovec říční, moták pochop, moták lužní, ledňáček říční, lindušky mimo lindušku úhorní (*Anthus campestris*) a lesní (*A. trivialis*), konipasů, cvrčilek a rákosníků, slavík modráček, bramborníček hnědý, sýkořice vousatá, moudivláček lužní a strnad rákosní (tab. 2). Do sčítání nebyly zahrnovány každoročně vypouštěné polodivoké kachny (cca 300–400 ex.) určené k lovu. Ty byly, narozdíl od divoké populace, nápadně krotké a držely se vždy v pevně sevřeném hejnu.

Podle počtu záznamů (~ přibližná frekvence výskytu) jsou u jednotlivých druhů použity následující kategorie: velmi vzácný (do pěti záznamů), vzácný (6–20 záznamů), méně častý (21–100 záznamů), častý (101–300 záznamů) a velmi častý (> 300 záznamů). U druhů s méně než deseti záznamy uvádím všechna konkrétní pozorování (datum, počet ex.). U všech ostatních druhů uvádím krajní data výskytu a pokud byla k dispozici krajní pozorování z více let (≥ 2), doplňuji i medián ($n = \text{počet let s údajem o přiletu či posledním pozorování}$). Mediánem se rozumí střední hodnota prvního (posledního) pozorování v roce. U všech druhů je uveden nejvyšší zaznamenaný počet exemplářů. Pokud druh na lokalitě hnízdí, jsou zmíněny konkrétní údaje. Kategorie průkaznosti hnízdění uvádím podle ŠTASTNÉHO *et al.* (2006): B = možné, C = pravděpodobné a D = prokázané. U pozorování podléhajících schválení Faunistické komise České společnosti ornitologické je uvedeno jednací číslo, pod kterým byl výskyt schválen, příp. i citace příslušné publikované závěrečné zprávy. Pro druhy s více než 200 záznamy (mimo ledňáčka říčního a všechny pěvce) byly vytvořeny grafy s průměrnými počty na jedno pozorování v daném měsíci a nejvyšším zjištěným počtem. Při použití termínu ročních období jsou za jarní období považovány měsíce březen–květen, letní (červen–srpen), podzimní (září–říjen) a zimní (prosinec–únor). Pro doplnění charakteru výskytu jednotlivých druhů ve sledovaném období jsou použita i data ostatních ornitologů (J. Krivský st. a ml., M. Truhlář, J. Pomykal, V. Švarc), kteří rybník více či méně pravidelně navštěvují a jejich údaje jsou citovány *in litt.*

Tab. 2: Přehled zjištěných vodních ptáků na Vavříneckém rybníku v letech 1999–2010 a poznámky k jejich výskytu. Je uveden počet záznamů v jednotlivých měsících, celkový počet záznamů (T), počet let v kterých byl druh zastížen (Y) a nejvyšší zjištěná průkaznost hnízdění (B) podle ŠTASTNÝ *et al.* (2006). Uvedena jsou pouze data zjištěná autorem.

Tab. 2: Summary of species recorded at the Vavřínecký pond in 1999–2010 and notes on their occurrence. Given is number of records in individual months; total number of records (T); number of years in which species was recorded (Y); and highest proven category of breeding occurrence (B) sensu ŠTASTNÝ *et al.* (2006). Considered are author's data only.

Druh / Species	Měsíc / Month												T	Y	B
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII			
<i>Cygnus olor</i>	9	16	44	54	43	22	18	30	38	43	52	28	397	12	D
<i>Anser fabalis</i>	2			1						5	7	3	18	9	
<i>Anser albifrons</i>	2		3	2					1	8	4	3	23	10	
<i>Anser anser</i>	1	2	17	29	9		2	6	3	12	8	6	95	12	C
<i>Branta canadensis</i>			1		2								3	3	
<i>Branta leucopsis</i>										1			1	1	
<i>Tadorna ferruginea</i>										1	1		2	1	
<i>Tadorna tadorna</i>					1					1	1		3	3	
<i>Alopochen aegyptiaca</i>			3	2	1								6	3	
<i>Aix galericulata</i>											1		1	1	
<i>Anas penelope</i>	4		19	7				1	12	21	53	14	131	12	
<i>Anas strepera</i>		4	40	74	51	27	25	44	17	7	22	10	321	12	D
<i>Anas crecca</i>	7	2	21	24	2	2	14	45	32	50	67	25	291	12	
<i>Anas platyrhynchos</i>	14	20	53	74	52	28	27	54	44	72	93	43	574	12	D
<i>Anas acuta</i>	6	2	9	3				9	5	13	30	19	96	12	
<i>Anas querquedula</i>			11	44	17	3	8	26	7	3			119	12	B
<i>Anas clypeata</i>			9	44	10	4	7	37	22	32	34	9	208	12	
<i>Netta rufina</i>			1	1	1	2			3	3		5	16	8	
<i>Aythya ferina</i>	1	13	43	68	48	23	26	43	39	45	53	7	409	12	
<i>Aythya nyroca</i>				1					2				3	3	
<i>Aythya fuligula</i>		10	46	73	50	27	26	53	45	43	40	5	418	12	D
<i>Aythya marila</i>			5	3						2	6		16	7	
<i>Somateria mollissima</i>										1			1	1	
<i>Clangula hyemalis</i>											3		3	2	
<i>Melanitta fusca</i>				1							1		2	2	
<i>Bucephala clangula</i>	3	2	21	12			2	2	3	3	13	7	68	12	
<i>Mergus albellus</i>		1											1	1	
<i>Mergus serrator</i>				1							7	1	9	6	
<i>Mergus merganser</i>	2	8	14	1					1	1	27	11	65	11	
<i>Oxyura jamaicensis</i>					6								6	1	
<i>Gavia stellata</i>											12		12	2	
<i>Gavia arctica</i>	1			1	1					1	3	1	8	5	
<i>Podiceps cristatus</i>	1	3	43	74	52	28	27	54	45	66	32	5	430	12	D
<i>Podiceps grisegena</i>			1	5	1	1		2	2	3	2		17	9	
<i>Podiceps nigricollis</i>			3	33	18	6	8	18	10	1			97	12	D
<i>Tachybaptus ruficollis</i>		1	5	39	3		6	29	22	23	3		131	12	
<i>Phalacrocorax carbo</i>	6	10	40	44	12	2	5	12	14	52	54	21	272	12	
<i>Nycticorax nycticorax</i>				1			1						2	2	
<i>Egretta alba</i>	4	2	14	16	5	2	1	9	17	53	63	28	214	12	
<i>Ardea purpurea</i>				1									1	1	
<i>Ardea cinerea</i>	14	18	52	67	48	24	26	53	42	69	93	43	549	12	
<i>Ciconia nigra</i>			1	23	19	11	12	11	1	1			79	11	

Tab. 2: pokračování.*Tab. 2: continued.*

Druh / Species	Měsíc / Month												T	Y	B	
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII				
<i>Ciconia ciconia</i>				8	9	6	6	9	2					40	12	
<i>Haliaeetus albicilla</i>	2	3	4	10	3	2		1	3	12	23	9		72	11	
<i>Circus aeruginosus</i>			15	73	52	28	27	54	37	14	1			301	12	D
<i>Circus pygargus</i>				5	7	1		12	1	1				27	8	C
<i>Pandion haliaetus</i>			1	12	2			1	13	5				34	11	
<i>Rallus aquaticus</i>				2				1	10	7	4			24	7	B
<i>Porzana porzana</i>								1	1	3				5	2	
<i>Gallinula chloropus</i>				1	16	24	16	17	32	15	6			127	9	D
<i>Fulica atra</i>	2	2	39	73	52	28	27	54	45	69	68	11		470	12	D
<i>Grus grus</i>			2	2	1						2			7	4	
<i>Recurvirostra avosetta</i>				1										1	1	
<i>Charadrius dubius</i>			6	23	8	4		4						45	12	C
<i>Charadrius hiaticula</i>								3	1					4	3	
<i>Pluvialis apricaria</i>		2	12	1						14	36	2		67	11	
<i>Pluvialis squatarola</i>			1							7	12			20	6	
<i>Vanellus vanellus</i>	5	8	48	74	48	21	7	27	20	66	76	28		428	12	D
<i>Calidris alba</i>									1		1			2	2	
<i>Calidris ferruginea</i>									1					1	1	
<i>Calidris alpina</i>			1					1	1	5	21	24		53	12	
<i>Philomachus pugnax</i>			2	16	1			2	3	4				28	11	
<i>Lymnocyptes minimus</i>				4						1				5	3	
<i>Gallinago gallinago</i>			13	10				2	13	6	13	6		63	10	
<i>Gallinago media</i>				1										1	1	
<i>Limosa limosa</i>			1	1										2	2	
<i>Numenius arquata</i>			1	2		2	2	14	6	3	6			36	12	
<i>Numenius phaeopus</i>								2						2	2	
<i>Tringa erythropus</i>			1	7	2	1	3	4	3		1			22	9	
<i>Tringa totanus</i>			2	4			1	3	2	11	48	15		118	12	
<i>Tringa nebularia</i>			2	12	5		1	13	7	6				46	12	
<i>Tringa ochropus</i>			3	14				10	15	1	4	8	1	56	12	
<i>Tringa glareola</i>				12	8			5	14	4				43	10	
<i>Actitis hypoleucos</i>				18	20	1	18	44	18	2				121	12	
<i>Phalaropus lobatus</i>										1				1	1	
<i>Phalaropus fulicarius</i>											2			2	1	
<i>Stercorarius parasiticus</i>										1				1	1	
<i>Larus arg / mich / cach</i>	2	11	8	5			5	4	4	11	49	12		111	12	
<i>Larus fuscus</i>			2	2	3						7			14	8	
<i>Larus canus</i>		2	16	17	3		1	3	2	11	48	15		118	12	
<i>Larus melanocephalus</i>				6	2		1	9	1	2				21	8	C
<i>Larus ridibundus</i>	1	10	50	74	52	28	27	53	44	72	88	30		529	12	D
<i>Larus minutus</i>				30	23			14	7	8	18	1		101	12	
<i>Sterna caspia</i>				4				2	1	1				8	5	
<i>Sterna hirundo</i>				7	8	6	3	1	1					26	8	
<i>Sterna paradisaea</i>				1										1	1	
<i>Chlidonias niger</i>				15	41	7	8	16	9	2	2			100	12	
<i>Chlidonias leucopterus</i>				2	6		1	1						10	6	
<i>Chlidonias hybridus</i>				2	3	1	1							7	4	
<i>Alcedo atthis</i>		2	28	56	38	24	21	44	40	37	7			297	12	D
<i>Anthus pratensis</i>			30	43					14	58	28	1		174	12	
<i>Anthus spinoletta</i>			1	2						3	1			7	4	

Tab. 2: pokračování.*Tab. 2: continued.*

Druh / Species	Měsíc / Month												T	Y	B	
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII				
<i>Anthus cervinus</i>				1	2				1	1			5	3		
<i>Motacilla alba</i>		3	45	74	52	28	26	52	45	67	21	5	418	12	D	
<i>Motacilla flava</i>				40	20	1	1	32	35	8			137	12	B	
<i>Motacilla cinerea</i>		2	40	68	48	25	25	47	38	26	9	2	330	12	D	
<i>Luscinia svecica</i>				3					1				4	4		
<i>cyanecula</i>																
<i>Saxicola rubetra</i>				13	19			5	4				41	9		
<i>Locustella fluviatilis</i>					19	24	1						44	12	C	
<i>Locustella naevia</i>				1	15	5	1						22	8	C	
<i>Locustella luscinioides</i>				11	4			2					17	7		
<i>Acrocephalus</i>				7	31	19	11	12	3	2			85	11	D	
<i>arundinaceus</i>																
<i>Acrocephalus</i>				10	47	28	27	54	38	14			218	12	D	
<i>scirpaceus</i>					37	28	22	1					88	12	D	
<i>Acrocephalus palustris</i>					29	50	28	27	51	27	3		215	12	D	
<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>																
<i>Panurus biarmicus</i>			2							3	2		7	5		
<i>Remiz pendulinus</i>			2	13			5	6	16	19	2		63	11	C	
<i>Emberiza schoeniclus</i>		4	45	74	52	28	27	54	45	68	40	2	439	12	D	

Výsledky a diskuse

Zjištěné druhy a poznámky k jejich výskytu

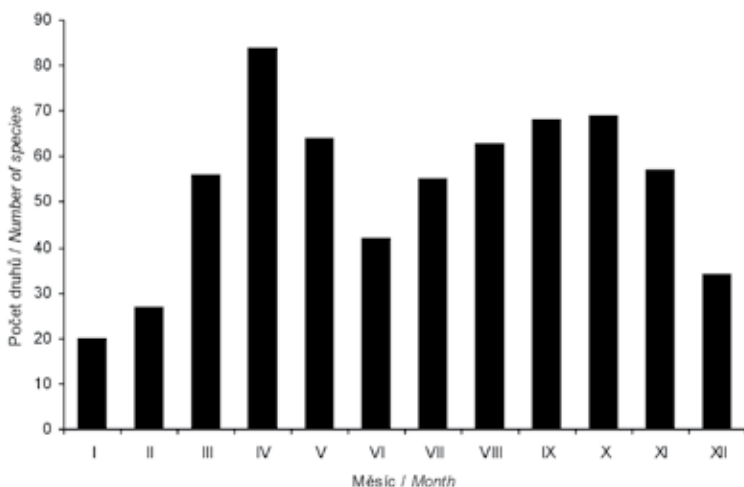
V letech 1999–2010 jsem provedl 583 kontrol Vavříneckého rybníka, během nichž jsem zaznamenal výskyt 110 druhů mokřadních druhů ptáků. V jarních měsících to bylo 93 druhů, v létě 69, v podzimním období 91 a v zimě 37 druhů (tab. 2). Počet zjištěných druhů v jednotlivých měsících znázorňuje obr. 1. Nejvíce, 84 druhů, bylo zjištěno v dubnu a nejméně, 20 druhů, v lednu (obr. 1). Nejvíce druhů během jediné kontroly (38) bylo zjištěno 3.9.2003. Hnízdění bylo ve sledovaném období prokázáno u 19 druhů.

Labuť velká (*Cygnus olor*)

Velmi často zaznamenávaný druh, nepravidelně hnízdí a zimuje (tab. 2). Byla zjištěna v průběhu celého roku mimo období zámru vodní hladiny. První pozorování v roce bylo zjištěno v období 3.1.–27.3. (medián = 9.2., n = 12). Poslední zjištění v roce spadalo do období 19.11.–31.12. (medián = 11.12., n = 12). Obvykle se vyskytovala v počtu 1–10 ex., během roku se zde občas krátkodobě shromažďovalo několik desítek jedinců, maximum 46 ex. bylo pozorováno 28.10.2010 (obr. 2). J. Křivský st. (*in litt.*) zaznamenal 18.10.1999 dokonce 53 ex. Hnízdění jednoho páru bylo zjištěno v roce 2000 a v období 2006–2009.

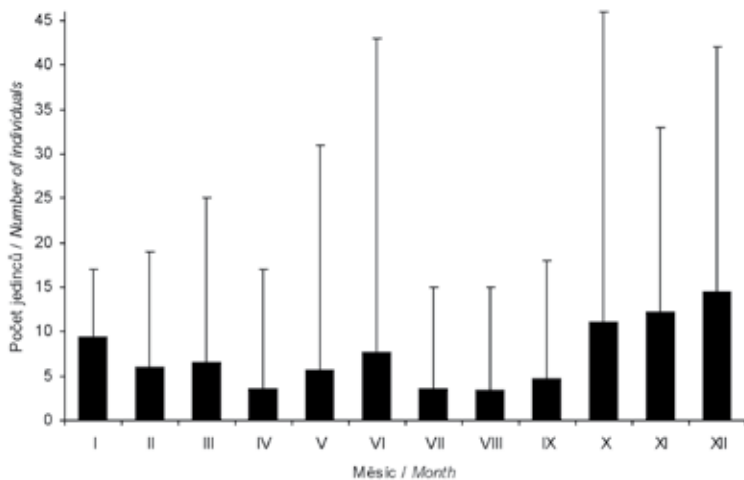
Husa polní (*Anser fabalis*)

Vzácně zaznamenávaný druh na tahu, vzácně zimuje (tab. 2). Na jaře byl pozorován pouze jeden jedinec 24.4.2001, což je pro tento druh nezvykle pozdní

Obr. 1: Počet zjištěných druhů v jednotlivých měsících v letech 1999–2010 na Vavříneckém rybníku.

Fig. 1: Number of species recorded in individual months at the Vavřínecký pond in 1999–2010.

Obr. 2: Průměrné (sloupce) a maximální (úsečky) počty labutě velké (*Cygnus olor*) v jednotlivých měsících v letech 1999–2010 na Vavříneckém rybníku ($n = 397$ záznamů, dílčí n pro jednotlivé měsíce viz tab. 2).

Fig. 2: Average (columns) and total (lines) numbers of Mute Swan (*Cygnus olor*) in individual months at the Vavřínecký pond in 1999–2010 ($n = 397$ records; n for individual months see Tab. 2).

datum (HUDEC 1994). V Švarc (*in litt.*) uvádí ze dne 25.2.2008 tři jedince. Podzimní a zimní výskyt byl zaznamenán v období 15.10.–14.1. Většinou byla zjištěna v počtu do deseti jedinců, maximum 65 ex. je ze dne 17.11.2008.

Husa běločelá (*Anser albifrons*)

Méně často zaznamenávaný druh na tahu, vzácně zimuje (tab. 2). První pozorování v roce bylo zjištěno v období 4.1.–28.3. (medián = 12.2., n = 4). Poslední jarní záznam je z 8.4. Na podzim byla nejčasněji zjištěna 27.9. Poslední pozorování v roce bylo zaznamenáno v období 2.10.–15.12. (medián = 15.11., n = 8). Obvykle byla pozorována v počtu do deseti jedinců, maximum 92 ex. bylo zjištěno 14.11.2009. Menší část záznamů, stejně jako u husy polní, tvořila pouze přeletující hejna.

Husa velká (*Anser anser*)

Méně často zaznamenávaný druh, pravidelně na tahu, vzácně zimuje (tab. 2). První pozorování v roce bylo zjištěno v období 15.2.–17.5. (medián = 22.3., n = 12), ačkoli M. Truhlář (*in litt.*) ji v roce 2004 zaznamenal již 2.2. Poslední pozorování v roce bylo zaznamenáno v rozmezí 13.10.–10.12. (medián = 18.11., n = 11). Ojedinělé je zjištění jednoho jedince ze dne 7.1.2005. Na jaře se objevovala v počtu 1–4 ex., maximum šest jedinců bylo zastíženo 12.4.2004. V období letního a podzimního tahu se častěji objevovaly početnější skupiny do 30 ex. a maximum 55 ex. bylo pozorováno 19.11.2010; V Švarc (*in litt.*) zjistil dne 23.10.2003 dokonce 91 ex. Téměř všechny záznamy se týkaly ptáků pozorovaných při odpočinku nebo pastvě a jen v několika případech se jednalo o přeletující hejna. V letech 2004–2006 bylo opakovaně zjištěno pravděpodobné hnízdění jednoho páru v kolonii racka chechtavého. Většinou byl pozorován pouze hlídkující samec, zatímco samice se téměř neobjevovala. Mláďata však byla pozorována a od hledání hnízda bylo upuštěno z důvodu možného rušení. Jde zatím o jediné pokusy o hnízdění z Kutnohorska, které jsou zřejmě v souladu se šířením druhu v České republice (ŠŤASTNÝ *et al.* 2006).

Berneška velká (*Branta canadensis*)

Velmi vzácně zaznamenávaný druh na tahu (tab. 2). Tříkrát byli zastíženi jednotliví ptáci v jarním období: 18.3.2004 (v hejnu labutí velkých; KAVKA 2010a), 27.5.2007 (KAVKA 2008) a 16.5.2010 (tab. 2).

Berneška bělolící (*Branta leucopsis*)

Velmi vzácně zaznamenávaný druh na tahu (tab. 2). Dne 20.10.2006 byl zjištěn jeden jedinec na mělčinách upuštěného rybníka.

Husice rezavá (*Tadorna ferruginea*)

Velmi vzácně zaznamenávaný druh na tahu (tab. 2). Ve dnech 29.10.2001 a 2.11.2001 byli pozorováni na bahně vypuštěného rybníka dva jedinci (KAVKA 2002a).

Husice liščí (*Tadorna tadorna*)

Velmi vzácně pozorovaný druh na tahu (tab. 2). Na jarním tahu byli dne 20.5.2007 zjištěni čtyři jedinci. V Švarc (*in litt.*) zde pozoroval 29.5.2004 jeden pár a M. Truhlář (*in litt.*) uvádí jednu samici ze dne 6.4.2007. Během

podzimního tahu byl zaznamenán jeden samec 29.11.2001 (KAVKA 2002b) na bahně napouštěného rybníka. Dne 4.10.2008 přilétli tři juvenilní jedinci a usedli na hladinu.

Husice nilská (*Alopochen aegyptiacus*)

Velmi vzácně zaznamenaný druh na tahu (tab. 2). Zastížení byli pouze jednotliví ptáci v jarním období ve dnech 5.4.2007 (KAVKA 2008), 10.5.2008 (KAVKA 2009) a v období 25.3.–4.4.2009 (v KAVKA 2010b je uvedeno chybně datum 25.3.–4.5.).

Kachnička mandarínská (*Aix galericulata*)

Velmi vzácně zaznamenaný druh na tahu (tab. 2). Dne 17.11.2009 byla pozorována jedna samice v hejnu kachen divokých (KAVKA 2010b).

Hvízdák eurasijský (*Anas penelope*)

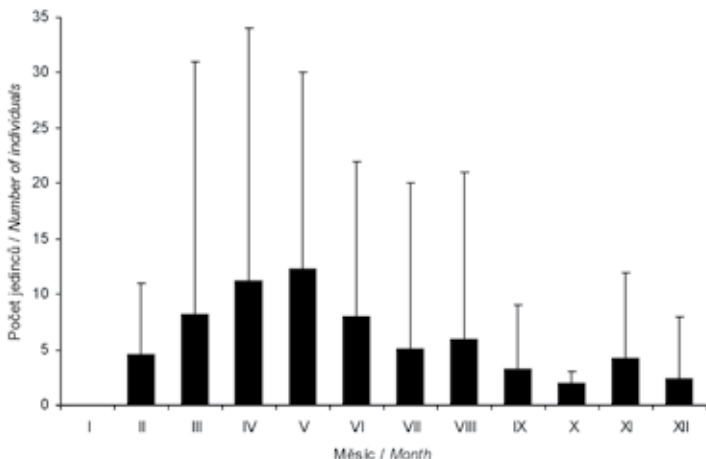
Často zaznamenaný druh na tahu, vzácně zimuje (tab. 2). První pozorování v roce bylo zjištěno v období 4.3.–27.3. (medián = 19.3., n = 12). Poslední jarní záznam je z 24.4. Na podzimním tahu byl zjištěn od 31.8. Výskyt se v pěti letech protáhl až do zimních měsíců, v zimě 2006/2007 se tři jedinci zdržovali až do 14.1. Poslední pozorování v roce (mimo zimu 2006/2007) bylo zaznamenané v rozmezí 9.11.–25.12. (medián = 19.11., n = 11). Většinou byl pozorován v počtu 1–10 ex., jarní maximum 41 ex. je ze dne 22.3.2010 a podzimní maximum 73 ex. bylo zaznamenané 7.11.2003 (KAVKA 2004).

Kopřivka obecná (*Anas strepera*)

Velmi často zaznamenaný druh, pravidelně hnízdí, vzácně zimuje (tab. 2). První pozorování v roce bylo zjištěno v období 17.2.–31.3. (medián = 9.3., n = 12). Poslední pozorování v roce bylo zaznamenané v rozmezí 25.9.–27.12. (medián = 5.11., n = 12). V zimních měsících byl opakovaně zastížen jeden pár v období 8.–27.12.2006, jeden samec v období 13.–15.12.2008 a čtyři páry 5.12.2009. Na jaře většinou převažovaly skupiny od 10 do 20 jedinců, maximum 34 ex. bylo zjištěno 20.4.2001. Během léta a podzimu se objevoval v menších počtech, většinou do 10 ex.; maximum 21 ex. bylo zaznamenané 21.8.2000 (obr. 3). Pravidelně hnízdí, každoročně bylo pozorováno 1–5 samic vodících mládřata.

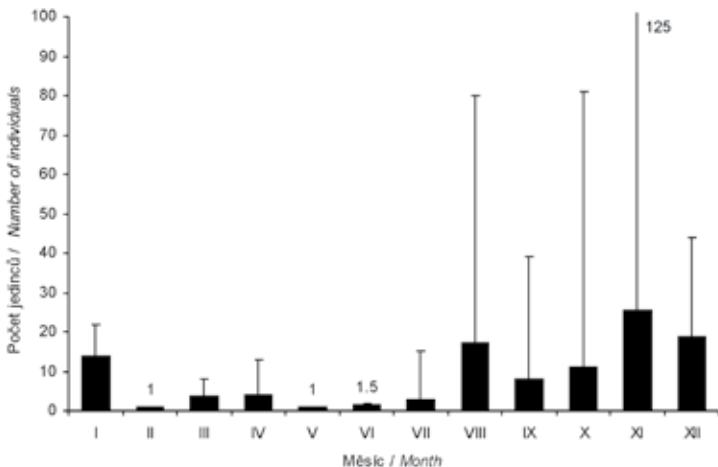
Čírka obecná (*Anas crecca*)

Často zaznamenaný druh na tahu, vzácně zimuje (tab. 2). První pozorování v roce bylo zjištěno v období 2.3.–23.5. (medián = 12.3., n = 12). Podzimní tah začínal pravidelně již v letních měsících a většinou byl ukončen až zámrazem vodní hladiny. V zimě 2006/2007 bylo od 1.12. do 10.2. opakovaně pozorováno 1–44 ex. Poslední pozorování v roce bylo kromě zmíněného roku 2006 zaznamenané v rozmezí 2.11.–22.12. (medián = 5.12, n = 11). Na jaře protahovala většinou v počtu do šesti exemplářů, maximum 13 jedinců bylo dosaženo dne 4.4.2006. Během léta a podzimu, především však v období snížené hladiny během výlovu, byla častěji pozorována v počtu několika desítek jedinců. Maximum 125 ex. bylo zjištěno 12.11.2008 (obr. 4).

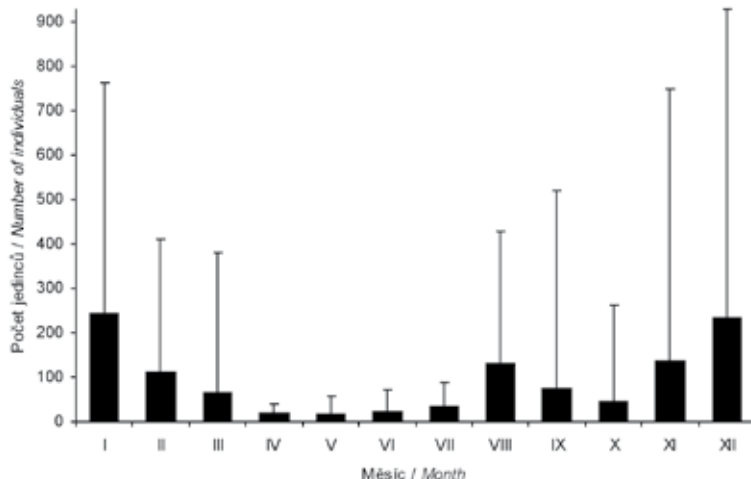
Obr. 3: Průměrné (sloupce) a maximální (úsečky) počty kopřivky obecné (*Anas strepera*) v jednotlivých měsících v letech 1999–2010 na Vavříneckém rybníku ($n = 321$ záznamů, dílčí n pro jednotlivé měsíce viz tab. 2).

Fig. 3: Average (columns) and total (lines) numbers of Gadwall (*Anas strepera*) in individual months at the Vavřínecký pond in 1999–2010 ($n = 321$ records; n for individual months see Tab. 2).

Obr. 4: Průměrné (sloupce) a maximální (úsečky) počty čírky obecné (*Anas crecca*) v jednotlivých měsících v letech 1999–2010 na Vavříneckém rybníku ($n = 291$ záznamů, dílčí n pro jednotlivé měsíce viz tab. 2). Hodnoty (průměr) na hranici rozlišení a maxima mimo měřítko grafu jsou uvedena číslicemi.

Fig. 4: Average (columns) and total (lines) numbers of Common Teal (*Anas crecca*) in individual months at the Vavřínecký pond in 1999–2010 ($n = 291$ records; n for individual months see Tab. 2). The values (average) beyond the resolution of the graph and the totals beyond the scale of the graph are given in ciphers.

Obr. 5: Průměrné (sloupce) a maximální (úsečky) počty kachny divoké (*Anas platyrhynchos*) v jednotlivých měsících v letech 1999–2010 na Vavříneckém rybníku ($n = 574$ záznamů, dílčí n pro jednotlivé měsíce viz tab. 2).

Fig. 5: Average (columns) and total (lines) numbers of Mallard (*Anas platyrhynchos*) in individual months at the Vavřínecký pond in 1999–2010 ($n = 574$ records; n for individual months see Tab. 2).

Kachna divoká (*Anas platyrhynchos*)

Velmi často zaznamenávaný druh, pravidelně hnízdí a zimuje (tab. 2). Celoročně se vyskytující druh, rybník opouštěla pouze v období dlouhodobého zámru vodní hladiny. Většinou byla pozorována v počtu do 100 ex. Dosažené maximum na jarním tahu je 380 ex. ze dne 9.3.2003, maximum na podzimním tahu 750 ex. bylo zjištěno 11.11.2006. V zimním období bylo pozorováno nejvýše 930 ex. dne 27.12.2006 (obr. 5). Každoročně bylo zaznamenáno 5–15 samic vodících nevzletná mláďata.

Ostralka štíhlá (*Anas acuta*)

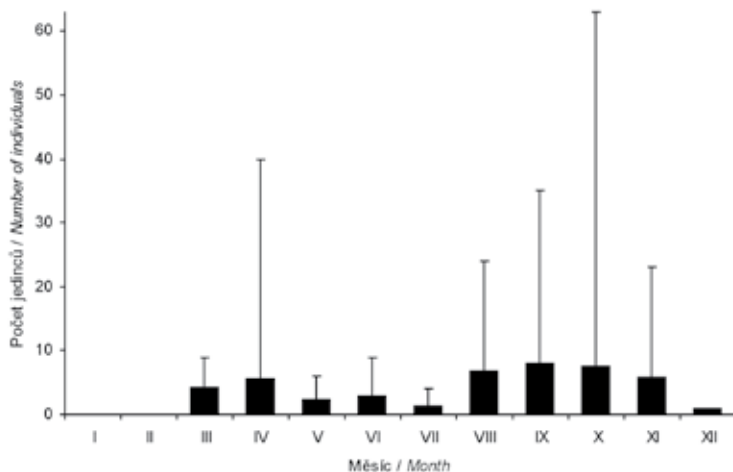
Méně často zaznamenávaný druh na tahu, vzácně zimuje (tab. 2). První pozorování v roce bylo zaznamenáno v období 17.2.–9.4. (medián = 15.3., $n = 8$). Na jaře byla nejpозději zastížena 30.4. Na podzimním tahu byla nejčasněji pozorována 22.8. Poslední pozorování v roce (mimo rok 2006) bylo zaznamenáno v období 5.11.–19.12. (medián = 24.11., $n = 10$). Podzimní tah se v pěti letech protáhl až do prosince. V zimě 2006/2007 se trvale zdržovalo 2–5 jedinců od 1.12. do 10.2. Obvykle bylo pozorováno 1–5 ex., dosažené maximum na jarním tahu je 11 jedinců dne 4.3.2007 a na podzim 37 ex. ze dne 8.11.2003 (KAVKA 2004). V. Švarc (*in litt.*) zde v jarním období 22.3.2005 napočítal 32 ex. Narozdíl od údajů uvedených v literatuře (HUDEC *et al.* 1994) byl zjištěn výrazně silnější podzimní průtah oproti jarnímu.

Čírka modrá (*Anas querquedula*)

Často zaznamenávaný druh na tahu (tab. 2). První pozorování v roce bylo zjištěno v období 12.3.–9.4. (medián = 26.3., n = 12). Poslední jarní záznam je z 21.5. Několik údajů pochází z hnízdní doby, například 8.6.2008 bylo zjištěno pět jedinců. Poslední pozorování v roce bylo zaznamenáno v rozmezí 16.8.–21.10. (medián = 31.8., n = 11). Většinou byla pozorována v počtu do deseti jedinců, maximum na jarním tahu 26 ex. bylo dosaženo 23.3.2000, maximum v letním a podzimním období 13 ex. bylo zjištěno 13.8.2007. Několik záznamů z hnízdní doby nasvědčuje možnému občasnému zahníždění, ale mohlo jít i o nehnízdící jedince, kteří se zdrželi na tahu.

Lžičák pestrý (*Anas clypeata*)

Často zaznamenávaný druh na tahu, ojediněle zimuje (tab. 2). První pozorování v roce bylo zjištěno v období 12.3.–13.4. (medián = 24.3., n = 12). J. Galbavý (*in litt.*) zastihl na jaře jednoho jedince již 11.3.2001. Poslední jarní záznam je z 20.5. Nehnízdící ptáci byli zastiženi i v červnu, například 30.6.2007 bylo zjištěno devět jedinců. Poslední pozorování v roce bylo zaznamenáno v rozmezí 21.8.–27.12. (medián = 9.11., n = 12). Výskyty v zimních měsících 7.12.2002, 25.12.2005 a 1.–27.12.2006 se týkaly jednotlivých ptáků. Na jarním tahu se většinou vyskytoval v počtu 1–10 ex., maximum 40 ex. bylo dosaženo 22.4.2003 (KAVKA 2004). V letních a podzimních měsících byl také většinou pozorován v počtech do deseti jedinců, častěji však byly zaznamenány i vyšší

Obř. 6: Průměrné (sloupce) a maximální (úsečky) počty lžičáka pestrého (*Anas clypeata*) v jednotlivých měsících v letech 1999–2010 na Vavřineckém rybníku (n = 208 záznamů, dílí n pro jednotlivé měsíce viz tab. 2).

Fig. 6: Average (columns) and total (lines) numbers of Northern Shoveler (*Anas clypeata*) in individual months at the Vavřinecký pond in 1999–2010 (n = 208 records; n for individual months see Tab. 2).

počty do 30 ex. s maximem 63 ex. ze dne 29.10.2002 (KAVKA 2003; obr. 6). Vzhledem k několika výskytům v hnízdní době lze uvažovat o možném občasném zahnízdění. Zřejmě však, stejně jako u například čírky modré, se tato pozorování týkají nehnízdících ptáků.

Zrzohlávka rudozobá (*Netta rufina*)

Vzácně zaznamenaný druh na tahu, výjimečně zimuje (tab. 2). Na jaře byl zastížen jeden pár 19.3.2002 (KAVKA 2003) a 30.4.2003 (KAVKA 2004) a jeden samec 6.5.2010. V. Švarc (*in litt.*) zjistil jednoho samce 13.5.2003, J. Křivský st. (*in litt.*) jeden pár 1.4.2009 a J. Křivský ml. (*in litt.*) jednoho samce 27.5.2009. V letním období byl pozorován jeden samec 16.6.2000 (KAVKA 2001) a 7.6.2001 (KAVKA 2002b). POMYKAL (2001) zastihl dva samce a sedm samic 6.6.2000. U ptáků zjištěných v letním období nebylo zjištěno hnízdní chování a i přes šíření druhu (ŠŤASTNÝ *et al.* 2006) nebylo hnízdění na Kutnohorsku dosud prokázáno. Na podzim byli zastížení jednotliví ptáci ve dnech 25.9.–12.10.2001, 14.10.2002 (KAVKA 2003) a 16.9.2005 a tři ex. se na lokalitě zdržovali 5.9.2008. V zimním období byl pozorován jeden samec v období 20.–27.12.2006.

Polák velký (*Aythya ferina*)

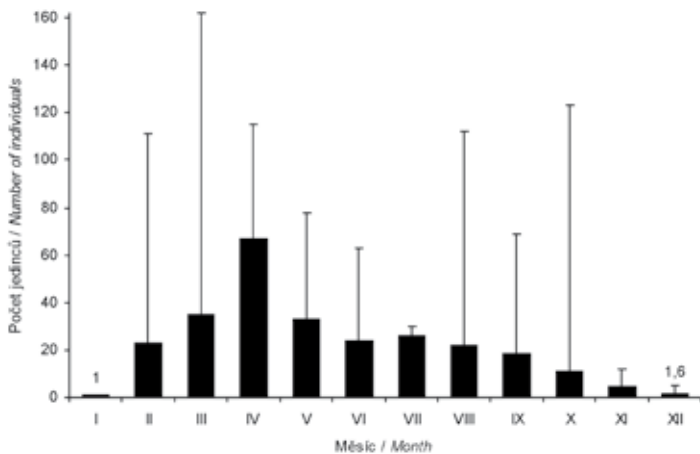
Velmi často zaznamenávaný druh (tab. 2). První pozorování v roce zpravidla následovala bezprostředně po rozmrznutí vodní hladiny. První zjištění v roce pochází z období 14.1.–27.3. (medián = 28.2., n = 12). Poslední pozorování v roce spadalo do období 30.10.–13.12. (medián = 21.11., n = 12). Obvykle se zde zdržoval v počtech do 50 jedinců, v jarních měsících docházelo k větší koncentraci a 14.3.2009 bylo dosaženo maximum 162 ex. Podzimní maximum 123 ex. bylo pozorováno 14.10.2002 (obr. 7). I přes každoroční výskyt v hnízdní době nebylo hnízdění prokázáno.

Polák malý (*Aythya nyroca*)

Velmi vzácně zaznamenaný druh na tahu (tab. 2). V období jarního tahu byl zaznamenan jeden samec dne 23.4.2006. M. Truhlář (*in litt.*) uvádí pravděpodobně stejného jedince ze dne 22.4.2006. Během podzimního tahu byl zastížen jeden jedinec 5.9.2003 (KAVKA 2004) a dva jedinci 2.9.2008. J. Křivský st. (*in litt.*) zjistil dva samce 12.11.2006.

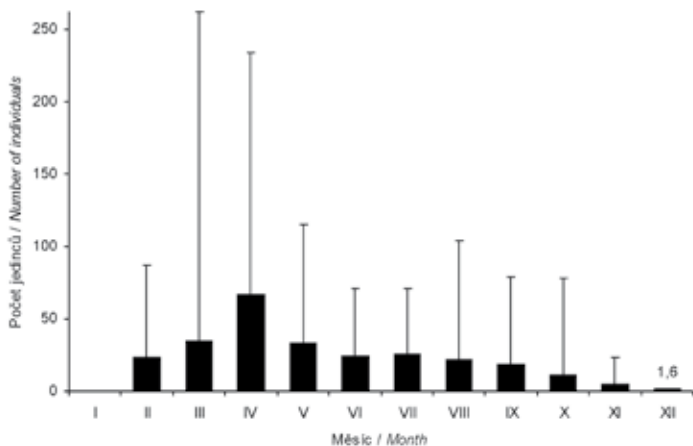
Polák chocholačka (*Aythya fuligula*)

Velmi často zaznamenávaný druh, pravidelně hnízdí, vzácně zimuje (tab. 2). Stejně jako u poláka velkého, se první jedinci objevovali bezprostředně po rozmrznutí vodní hladiny. V jednotlivých letech byl přilet zaznamenan v období 10.2.–27.3. (medián = 5.3., n = 12). Poslední zjištění v roce spadalo do širokého rozmezí 3.10.–27.12. (medián = 19.11., n = 12). Obvykle byl pozorován v počtu do 50 ex., početnější byl v jarním období, kdy častěji docházelo ke shromáždění více než 100 jedinců; maximum 262 ex. bylo dosaženo 23.3.2000. Letní a podzimní výskyt se vyznačoval nižší početností, hejna nad 50 ex. byla zjištěna jen několikrát a maximum 104 ex. bylo zaznamenané 15.8.2003 (obr. 8). Hnízdění bylo v letech 2003–2010 prokázáno každoročně pozorováním 1–5 samic s nevzletnými mláďaty.

Obr. 7: Průměrné (sloupce) a maximální (úšečky) počty poláka velkého (*Aythya ferina*) v jednotlivých měsících v letech 1999–2010 na Vavříneckém rybníku ($n = 409$ záznamů, dílčí n pro jednotlivé měsíce viz tab. 2). Hodnoty (průměr) na hranici rozlišení grafu jsou uvedeny číslicemi.

Fig. 7: Average (columns) and total (lines) numbers of Common Pochard (*Aythya ferina*) in individual months at the Vavřínecký pond in 1999–2010 ($n = 409$ records; n for individual months see Tab. 2). The values (average) beyond the resolution of the graph are given in ciphers).

Obr. 8: Průměrné (sloupce) a maximální (úšečky) počty poláka chocholačky (*Aythya fuligula*) v jednotlivých měsících v letech 1999–2010 na Vavříneckém rybníku ($n = 418$ záznamů, dílčí n pro jednotlivé měsíce viz tab. 2). Hodnota (průměr) na hranici rozlišení grafu je uvedena číslicí.

Fig. 8: Average (columns) and total (lines) numbers of Tufted Duck (*Aythya fuligula*) in individual months at the Vavřínecký pond in 1999–2010 ($n = 418$ records; n for individual months see Tab. 2). The values (average) beyond the resolution of the graph are given in ciphers).

Polák kaholka (*Aythya marila*)

Vzácně zaznamenávaný druh na tahu (tab. 2). Na jarním tahu byly pozorovány dvě samice 17.4.2003 (KAVKA 2004), jeden samec ve dnech 9.4.2005 a 15.–31.3.2008, jeden pár 13.4.2008 a jeden samec 27. a 29.3.2009. Při podzimním tahu byl zastížen jeden samec 20.10.2006, šest nedospělých jedinců ve dnech 8.–14.11.2009 a jeden nedospělý jedinec 8.11.2010.

Kajka mořská (*Somateria mollissima*)

Velmi vzácně zaznamenávaný druh na tahu (tab. 2). Dne 7.10.2008 byl zjištěn jeden mladý samec (KAVKA 2009).

Hoholka lední (*Clangula hyemalis*)

Velmi vzácně zaznamenávaný druh na tahu (tab. 2). Poprvé byl pozorován jeden nedospělý jedinec ve dnech 8. a 10.11.2006. Podruhé byl zastížen jeden dospělý samec 12.11.2008 (KAVKA 2009).

Turpan hnědý (*Melanitta fusca*)

Velmi vzácně zaznamenávaný druh na tahu (tab. 2). Na jarním tahu byl pozorován 24.4.2008 jeden nedospělý samec a při podzimním tahu byl zastížen 9.11.2001 jeden dospělý samec.

Hohol severní (*Bucephala clangula*)

Méně často zaznamenávaný druh na tahu, vzácně zimuje (tab. 2). První zjištění v roce pochází z období 10.1.–31.3. (medián = 4.3., n = 10). Na jarním tahu byl zastížen nejpozději 23.4. Na podzimním tahu byl zjištěn nejčasněji 21.7. Poslední pozorování v roce spadalo do období 30.10.–13.12. (medián = 4.12., n = 10). Většinou byl zjištěn v počtu do 5 ex. Jarní maximum 9 ex. bylo zjištěno ve dnech 24. a 28.3.2007, na podzimním tahu bylo maximum 19 jedinců zjištěno 7.12.2002.

Morčák bílý (*Mergus albellus*)

Velmi vzácně zaznamenávaný druh na tahu (tab. 2). Dne 28.2.2002 byl zaznamenán jeden pár (KAVKA 2003).

Morčák prostřední (*Mergus serrator*)

Vzácně zaznamenávaný druh na tahu (tab. 2). Na jarním tahu zastížen pouze jeden pár dne 18.4.2002 (KAVKA 2003). TRUHLAŘ (2004) pozoroval jeden pár 18.4.2003. Na podzimním tahu byl pozorován častěji. Jeden jedinec byl zastížen 9.11.2003 (KAVKA 2004), dva ptáci 3.11.2004 (KAVKA 2005), 1 ex. byl zjištěn 11. a 12.11.2007 a 17.11.2008. Ve vyšších počtech se objevil dvakrát – 12 jedinců bylo zaznamenáno 17.11.2009 a devět jedinců bylo pozorováno 8.11.2010. Ve všech případech se jednalo o ptáky v šatě mladých nebo samic, pouze pták z roku 2008 byl samec přepeřující do svatebního šatu. V zimních měsících byli zjištěni čtyři samci 5.12.2003, které pozoroval J. Krivský ml. (*in litt.*) již dne 4.12.2003.

Morčák velký (*Mergus merganser*)

Méně často zaznamenávaný druh na tahu, vzácně zimuje (tab. 2). První

pozorování v roce bylo zjištěno v období 4.1.–12.3. (medián = 9.2., n = 10). Na jaře byl nejpozději zastížen 16.4. Na podzim byl zjištěn nezvykle časný výskyt jednoho jedince již 28.9 (KAVKA 2000). Poslední pozorování v roce bylo zaznamenáno v období 3.11.–26.12. (medián = 7.12., n = 10). Obvykle byl pozorován v počtu 1–5 ex. Maximum na jarním tahu 16 jedinců bylo dosaženo dne 7.2.2004, maximum na podzimním tahu 17 jedinců bylo zjištěno 3.11.2005 (KAVKA 2005).

Kachnice kaštanová (*Oxyura jamaicensis*)

Velmi vzácně zaznamenaný druh na tahu (tab. 2). V období 7.–27.5.2007 se na rybníku zdržoval jeden nevybarvený kačer (FK 21/2007; KAVKA 2008).

Potáplice malá (*Gavia stellata*)

Vzácně zaznamenaný druh na tahu (tab. 2). Během podzimního tahu byli zastížení dva jedinci ve dnech 8., 10. a 15.11.2002, v období 17., 22. a 30.11.2002 již jen jeden (KAVKA 2003). Taktéž dva ptáci byli pozorováni 14., 17. a 21.11.2009 a od 22. do 28.11.2009 již pouze jeden. V. Švarc (*in litt.*) zjistil jednoho jedince ještě 1.12.2009.

Potáplice severní (*Gavia arctica*)

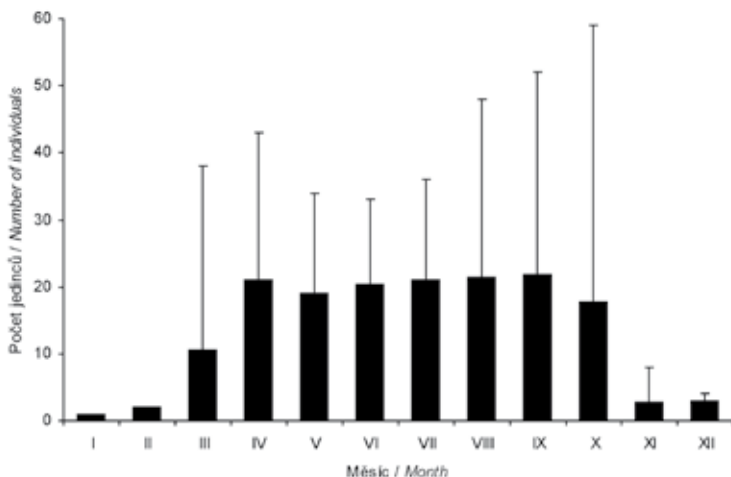
Vzácně zaznamenaný druh na tahu, výjimečně zimuje (tab. 2). Na jaře byl pozorován ve svatebním šatu jeden ex. 13.5.2007 a dva 20.4.2008. J. Galbavý (*in litt.*) uvádí výskyt jednoho jedince 11.3.2001. Na podzim byli zastížení jednotliví ptáci ve dnech 22., 24. a 27.11.2003 a 24.10.2004 (KAVKA 2005). V zimních měsících se zde vyskytli jednotlivci 5.12.2004 a 7.1.2005. M. Truhlář (*in litt.*) pozoroval jednoho jedince 4.12.2004.

Potápka roháč (*Podiceps cristatus*)

Velmi často zaznamenaný druh, pravidelně hnízdí, výjimečně zimuje (tab. 2). První pozorování v roce bylo zjištěno v období 18.2.–27.3. (medián = 13.3, n = 12). Časný přilet zaznamenal 16.2.2002 M. Truhlář (*in litt.*). Poslední pozorování v roce bylo zaznamenáno v období 20.10.–19.12. (medián = 21.11., n = 12). Ojedinelé je zjištění jednoho jedince 7.1.2005. Obvykle byla pozorována v počtu do 30 ex., vyšších počtů dosahovala v období jarního průtahu v březnu a dubnu s maximum 43 ex. ze dne 10.4.2003 a v podzimních měsících, kdy bylo zjištěno maximum 59 ex. 4.10.2008 (obr. 9). Početný podzimní výskyt byl ukončen výlovem rybníka a po jeho napuštění se objevovala již jen v nízkých počtech. Každoročně hnízdilo 4–12 párů. Hnízda byla zjištěna pouze v orobincovém ostrůvku.

Potápka rudokrká (*Podiceps grisegena*)

Vzácně zaznamenaný druh na tahu (tab. 2). První pozorování v roce bylo zjištěno v období 27.3.–21.4. (medián = 7.4., n = 4). Poslední jarní záznam je z 20.5. Ojedinelé je červnové pozorování jednoho jedince 2.6.2000 (KAVKA 2001). Na podzimním tahu byla nejčasněji pozorována 22.8. Poslední pozorování v roce bylo zaznamenáno v období 23.8.–17.11. (medián = 14.10., n = 5). Pozorována byla obvykle v počtu 1–2 ex., výjimečný byl výskyt 21 a 15 jedinců 22. a 23.8.2005 (KAVKA 2007).

Obř. 9: Průměrné (sloupce) a maximální (úsečky) počty potápky roháče (*Podiceps cristatus*) v jednotlivých měsících v letech 1999–2010 na Vavříneckém rybníku (n = 430 záznamů, dílčí n pro jednotlivé měsíce viz tab. 2).

Fig. 9: Average (columns) and total (lines) numbers of Great Crested Grebe (*Podiceps cristatus*) in individual months at the Vavřínecký pond in 1999–2010 (n = 430 records; n for individual months see Tab. 2).

Potápka černokrká (*Podiceps nigricollis*)

Méně často zaznamenávaný druh, pravidelně na tahu, výjimečně hnízdil (tab. 2). První pozorování v roce bylo zjištěno v období 20.3.–23.4. (medián = 11.4., n = 12). Poslední pozorování v roce bylo zaznamenáno v období 11.7.–11.10. (medián = 12.9., n = 12). Většinou byla pozorována v počtu 1–5 ex. Na jaře byla několikrát pozorována ve větších skupinách s maximem 30 ex. dne 19.4.2006. Letní a podzimní maximum 12 ex. bylo zjištěno dne 5.8.2005. V některých letech byla pozorována v hnízdní době, ale hnízdění jednoho páru, který vyvedl dvě mladé, bylo prokázáno pouze v roce 2005. Jde o jediný případ hnízdění zjištěný na Kutnohorsku v posledních minimálně dvaceti letech (vlastní zjištění).

Potápka malá (*Tachybaptus ruficollis*)

Často zaznamenávaný druh na tahu (tab. 2). První pozorování v roce zaznamenáno v období 23.3.–23.4. (medián = 2.4., n = 12). Na jarním tahu byla zastížena nejpozději 24.5. Na podzimním tahu byla nejčasněji zjištěna 15.7. Poslední pozorování v roce bylo zjištěno v období 17.9.–3.11. (medián = 18.10., n = 12). V zimním období byl zastížena jeden jedinec 7.2.2004. Obvyklé počty nepřesahovaly 5 ex., jarní maximum deset jedinců bylo pozorováno 31.3.2008, podzimní maximum 16 ex. bylo dosaženo dne 21.10.2004.

Kormorán velký (*Phalacrocorax carbo*)

Často zaznamenávaný druh na tahu, méně často zimuje (tab. 2). Ptáci se na jaře objevovali vzápětí po rozmrznutí vodní hladiny a na podzim mizeli po jejím zamrznutí. V prvních třech letech sledování byl pozorován vzácně a v nízkých počtech. První pozorování v roce bylo zaznamenáno v období 5.2.–27.3. (medián = 7.3., n = 12). Poslední pozorování v roce bylo zaznamenáno v období 12.11.–25.12. (medián = 1.12., n = 12). V zimě 2006/2007 byl pravidelně zjišťován od 1.12. do 21.1.2007. Obvykle byl zjištěn v počtu 1–20 ex., jarní maximum 210 jedinců bylo dosaženo 14.3.2009 a v letním až zimním období bylo zastiženo maximálně 315 ex. dne 25.12.2006 (obr. 10).

Kvakoš noční (*Nycticorax nycticorax*)

Velmi vzácně zaznamenávaný druh na tahu (tab. 2). Dne 10.5.2008 byl vyplašen z pobřežních porostů jeden nedospělý pták a 29.7.2004 (KAVKA 2005) byl pozorován opět jeden nedospělý jedinec.

Volavka bílá (*Egretta alba*)

Často zaznamenávaný druh na tahu, méně často zimuje (tab. 2). Vyskytuje se v průběhu celého roku, především však na podzim v období výlovu a na jaře v březnu a dubnu. První pozorování v roce bylo zjištěno v období 3.1.–31.3. (medián = 15.3., n = 8). Poslední pozorování v roce bylo zaznamenáno v období 23.10.–29.12. (medián = 2.12., n = 12). Obvykle byla zjištěna v počtu do deseti jedinců, během vypouštění rybníka se shromažďovala v počtu až několik desítek jedinců; maximum 43 ex. bylo pozorováno 26.10.2001 (obr. 10). V některých letech se ve vyšších počtech zdržela až do zimních měsíců a zimní maximum 26 ex. bylo zaznamenáno 8.12.2006 (obr. 11).

Volavka červená (*Ardea purpurea*)

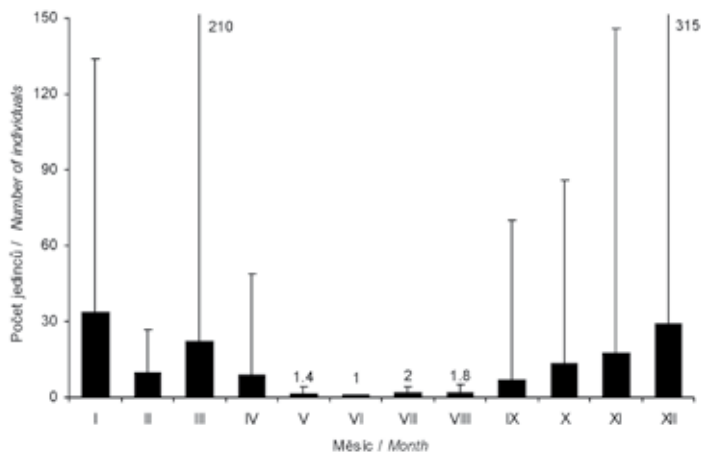
Velmi vzácně zaznamenávaný druh na tahu (tab. 2). Dne 18.4.2002 byl pozorován jeden jedinec při přeletu nad rybníkem (KAVKA 2003).

Volavka popelavá (*Ardea cinerea*)

Velmi často zaznamenávaný druh, celoroční výskyt nehnízdících ptáků (tab. 2). První pozorování v roce bylo zjištěno v období 3.1.–12.3. (medián = 1.2., n = 12). Poslední pozorování v roce bylo zaznamenáno v období 28.11.–31.12. (medián = 16.12., n = 12). Obvykle bylo pozorováno 1–20 ex., v období výlovu se každoročně shromažďovaly desítky jedinců. Ve vyšších počtech byla několikrát zaznamenána i v letním období, kdy bylo například 16.8.2002 zastiženo 46 jedinců na strništích v blízkosti rybníka, kde lovili potravu. Maximum 126 ex. bylo zjištěno 3.11.2004 na dně vypuštěného rybníka. Početný výskyt pokračoval i v zimních měsících, pokud byl nízký stav vody a nezamrzlá hladina, a ještě 22.12.2003 bylo napočítáno 63 ex. (obr. 12).

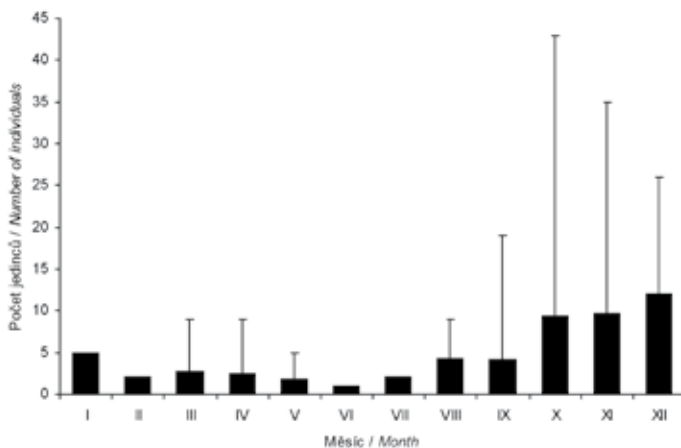
Čáp černý (*Ciconia nigra*)

Méně často zaznamenávaný druh (tab. 2). První pozorování v roce bylo zjištěno v období 27.3.–30.4. (medián 10.4., n = 11). Poslední zjištění v roce bylo zjištěno v období 26.7.–2.10. (medián = 27.8., n = 10). Obvykle byli zastiženi 1–2 ex., maxima čtyř jedinců bylo dosaženo ve dnech 2. a 23.5.2009. Ve většině pozorování se jednalo o přeletující ptáky, zřejmě z hnízdišť v lesích jižně od sledované lokality.

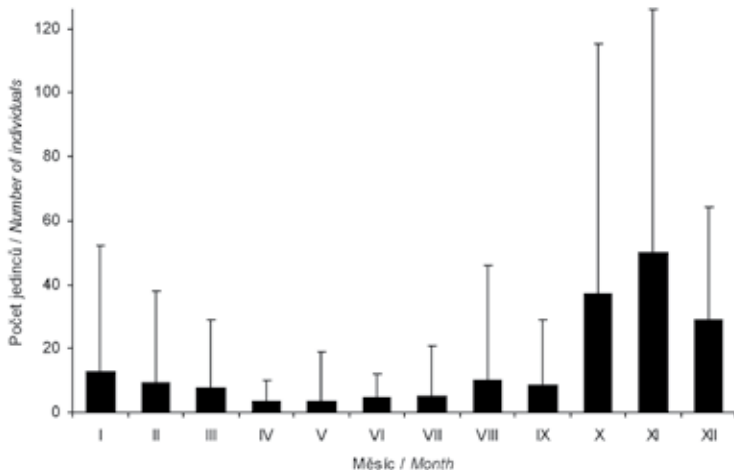
Obr. 10: Průměrné (sloupce) a maximální (úsečky) počty kormorána velkého (*Phalacrocorax carbo*) v jednotlivých měsících v letech 1999–2010 na Vavříneckém rybníku ($n = 272$ záznamů, dílčí n pro jednotlivé měsíce viz tab. 2). Hodnoty (průměr) na hranici rozlišení a maxima mimo měřítko grafu jsou uvedena číslicemi.

Fig. 10: Average (columns) and total (lines) numbers of Great Cormorant (*Phalacrocorax carbo*) in individual months at the Vavřínecký pond in 1999–2010 ($n = 272$ records; n for individual months see Tab. 2). The values (average) beyond the resolution of the graph and the totals beyond the scale of the graph are given in ciphers)

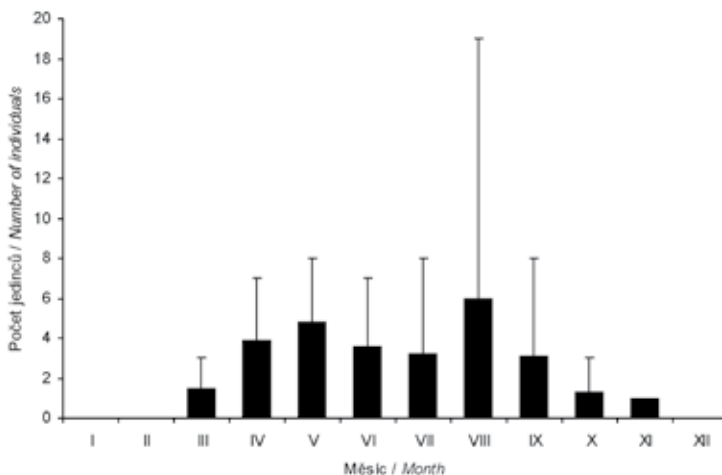
Obr. 11: Průměrné (sloupce) a maximální (úsečky) počty volavky bílé (*Egretta alba*) v jednotlivých měsících v letech 1999–2010 na Vavříneckém rybníku ($n = 214$ záznamů, dílčí n pro jednotlivé měsíce viz tab. 2).

Fig. 11: Average (columns) and total (lines) numbers of Great White Egret (*Egretta alba*) in individual months at the Vavřínecký pond in 1999–2010 ($n = 214$ records; n for individual months see Tab. 2).

Obr. 12: Průměrné (sloupce) a maximální (úsečky) počty volavky popelavé (*Ardea cinerea*) v jednotlivých měsících v letech 1999–2010 na Vavřineckém rybníku ($n = 549$ záznamů, dílčí n pro jednotlivé měsíce viz tab. 2).

Fig. 12: Average (columns) and total (lines) numbers of Grey Heron (*Ardea cinerea*) in individual months at the Vavřinecký pond in 1999–2010 ($n = 549$ records; n for individual months see Tab. 2).

Obr. 13: Průměrné (sloupce) a maximální (úsečky) počty motáka pochopa (*Circus aeruginosus*) v jednotlivých měsících v letech 1999–2010 na Vavřineckém rybníku ($n = 301$ záznamů, dílčí n pro jednotlivé měsíce viz tab. 2).

Fig. 13: Average (columns) and total (lines) numbers of Marsh Harrier (*Circus aeruginosus*) in individual months at the Vavřinecký pond in 1999–2010 ($n = 301$ records; n for individual months see Tab. 2).

Čáp bílý (*Ciconia ciconia*)

Méně často zaznamenávaný druh (tab. 2). První pozorování v roce bylo zjištěno v období 3.4.–21.5. (medián = 4.5., n = 10). Poslední pozorování v roce bylo zaznamenáno v období 30.7.–6.9. (medián = 22.8., n = 10). Obvykle byli pozorováni 1–2 ex. Nejvíce 15 jedinců bylo zastíženo na čerstvě zvláčeném poli dne 18.8.2004. Ve většině pozorování se pravděpodobně jednalo o ptáky z pravidelně obsazovaného hnízda v Uhlířských Janovicích vzdáleného cca 3,5 km. Všechny záznamy se týkají jedinců na přeletu nebo lovcích na polích.

Orl mořský (*Haliaeetus albicilla*)

Méně často zaznamenávaný druh (tab. 2). Byl zastíženo v průběhu celého roku mimo měsíce červenec. Nejčastěji byl zjištěn v jarním a podzimním období. První pozorování v roce bylo zjištěno v období 28.1.–17.4. (medián = 6.3., n = 7). Poslední pozorování v roce bylo zaznamenáno v období 3.11.–25.12. (medián = 7.12., n = 9). Téměř vždy byl pozorován v počtu 1–2 ex., pouze 6.3.2007 byl zastíženo jeden dospělý a dva mladí ptáci.

Moták pochop (*Circus aeruginosus*)

Často zaznamenávaný druh, pravidelně hnízdí (tab. 2). První pozorování v roce bylo zjištěno v období 15.3.–12.4. (medián = 27.3., n = 12). Poslední pozorování v roce bylo zaznamenáno v období 27.9.–15.11. (medián = 13.10., n = 12). Pozdní výskyt jednoho nedospělého jedince byl zaznamenán 15.11.2008. Nejvyšší počet 19 jedinců byl zjištěn 31.8.2008 při ranním rozletu z nocoviště v orobincovém ostrůvku (obr. 13). Každoročně hnízdily 1–3 páry, ale úspěšné hnízdění doloženo jen několikrát.

Moták lužní (*Circus pygargus*)

Vzácně zaznamenávaný druh na tahu, pravděpodobně nepravidelně hnízdil (tab. 2). První pozorování v roce bylo zjištěno v období 23.4.–10.5. (medián = 25.4., n = 5). Na podzimním tahu byl nejčasněji zastíženo 14.8. Poslední pozorování v roce bylo zaznamenáno v období 22.8.–20.10. (medián = 31.8., n = 7). Pozdní výskyt mladého ptáka byl zjištěn 20.10.2002. Téměř vždy byli zjištěni 1–2 ex., pouze 10. a 21.5.2008 byly pozorovány dva páry a 27.8.2007 byl zastíženo dospělý samec se samicí a jeden mladý pták. V letech 2007 a 2009 bylo zjištěno pravděpodobné hnízdění jednoho, resp. dvou párů na poli s vojtěškou. Na počátku hnízdní doby se ptáci zdržovali stále na zmiňovaném poli a byl pozorován tok. Později byli pozorováni pouze samci, samice pravděpodobně seděly na vejcích. Koncem května bylo však pole posečeno a lze předpokládat, že byly snůšky zničeny. Uvedená pozorování dokládají šíření druhu v ČR (ŠTASTNÝ *et al.* 2006) a v dalších letech lze předpokládat častější výskyt, případně i další případy hnízdění.

Orlovec říční (*Pandion haliaetus*)

Méně často zaznamenávaný druh na tahu (tab. 2). První pozorování v roce bylo zjištěno v období 28.3.–16.4. (medián = 9.4., n = 7). Na jaře byl nejpozději zjištěn 12.5. Na podzimním tahu byl nejčasněji pozorován 29.7. Poslední pozorování v roce bylo zaznamenáno v období 10.8.–13.9. (medián = 1.9., n = 9). J. Křivský ml. (*in litt.*) jej na jaře zastihl ještě 30.5.2010, POMYKAL (2001)

zjistil jednoho jedince 6.6.2000 a 25.7.2004. Vyskytoval se jednotlivě, pouze ve čtyřech případech byli pozorováni dva ptáci. U jedinců zjištěných v hnízdním období lze spíše uvažovat o opožděném nebo časném výskytu na tahu.

Chřástal vodní (*Rallus aquaticus*)

Méně často zaznamenávaný druh na tahu (tab. 2). V jarním období byli zastíženi jednotliví ptáci ve dnech 22.4.2007 a 19.4.2009. V létě a na podzim byl zaznamenán v období 11.7.–16.10. Obvykle byli zjištěni jednotliví ptáci, pouze ve třech případech dva jedinci. Téměř všechny záznamy byly pořizeny na základě hlasových projevů. Vzhledem ke skrytému způsobu života je pravděpodobné, že pokud se neozval, často unikal pozornosti. Na možné ojedinělé zahníždění ukazuje pozorování jednoho jedince v hnízdní době z 11.7.2004.

Chřástal kropenatý (*Porzana porzana*)

Velmi vzácně zaznamenávaný druh na tahu (tab. 2). Jednotliví ptáci byli zastíženi v letním a podzimním období: 26.7.2002 (KAVKA 2003), 9.9.2002, 13.8.2006, 1.9.2006 a 6.9.2006. V. Švarc (*in litt.*) zaznamenal ozývajícího se samce ve dnech 4.5.2001 a 13.5.2002. Ačkoli již tato data spadají do hnízdního období, lze je spíše považovat za nehnízdící nespárované samce z důvodu nevhodného prostředí (porost rákosí na suchu) a nepotvrzenému výskytu během dalších kontrol. Z podzimního tahu uvádí V. Švarc (*in litt.*) jednoho jedince ze dne 8.8.2009. Všichni ptáci byli pozorováni v průsecích v rákosí.

Slípka zelenonohá (*Gallinula chloropus*)

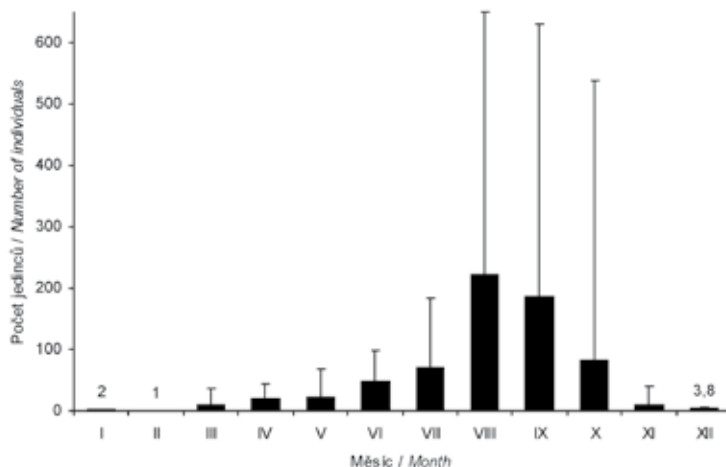
Často zaznamenávaný druh, nepravidelně na tahu, hnízdí (tab. 2.). Přílet v jednotlivých letech byl zjištěn v období 19.3.–19.5. (medián = 19.4., n = 8). Poslední pozorování v roce bylo zaznamenáno v období 5.9.–19.10. (medián = 11.10., n = 8). Zastížena v počtu 1–5 ex., maximum devět jedinců bylo pozorováno 16.10.2005. Od roku 2003 byly každoročně zjištěny 1–2 páry s mláďaty.

Lyska černá (*Fulica atra*)

Velmi často zaznamenávaný druh, pravidelně hnízdí a ojediněle zimuje (tab. 2). Přílet probíhal v jednotlivých letech v období 3.2.–9.4. (medián = 13.3., n = 12). Trvalý výskyt byl většinou přerušen zámrzem vodní hladiny. Poslední pozorování v roce spadalo do období 20.10.–17.12. (medián = 1.12., n = 12). Dva zimující jedinci byli zastíženi 7. a 11.1.2005. Jarní tah byl nevýrazný, dosažené maximum 45 ex. bylo zaznamenáno 21.4.2009. Od června obvykle počty narůstaly, v srpnu a začátkem září dosáhly vrcholu obvykle několika set jedinců, s maximem 650 ex. ze dne 21.8.2000, a poté vlivem zahájení lovecké sezóny prudce klesaly. V některých letech došlo na přelomu září a října k opětovnému navýšení stavů, což dokládá i maximum 539 ex. zjištěné dne 14.10.2002, které však bylo ukončeno vypouštěním rybníka. V období po výlovu a následném napouštění rybníka již počty v žádném roce nepřesáhly 40 ex. (obr. 14). Každoročně hnízdila v počtu od dvou do sedmi párů.

Jeřáb popelavý (*Grus grus*)

Vzácně zaznamenávaný druh na tahu (tab. 2). Na jarním tahu byl pozorován 18.3.2004 jeden pár v obilném poli (KAVKA 2005). Zřejmě tentýž pár uvádějí

Obr. 14: Průměrné (sloupce) a maximální (úsečky) počty lysky černé (*Fulica atra*) v jednotlivých měsících v letech 1999–2010 na Vavříneckém rybníku ($n = 470$ záznamů, dílčí n pro jednotlivé měsíce viz tab. 2). Hodnoty (průměr) na hranici rozlišení grafu jsou uvedeny číslicemi.

Fig. 14: Average (columns) and total (lines) numbers of Common Coot (*Fulica atra*) in individual months at the Vavřínecký pond in 1999–2010 ($n = 470$ records; n for individual months see Tab. 2). The values (average) beyond the resolution of the graph are given in ciphers).

z období 17., 19. a 20.3.2004 M. Truhlář, J. Křivský st. a ml. a V. Švarc (*in litt.*). Dále byl 1.5.2004 zaznamenán jeden jedinec (KAVKA 2005), 9.4.2006 přilétli za soumraku dva jedinci, 24.4.2008 byl zjištěn jeden jedinec na přeletu a 3.3.2009 bylo zjištěno šest jedinců na poli. Během podzimního tahu bylo zastíženo 5.11.2004 sedm jedinců při ranním odletu z vypuštěného rybníka a 5.11.2008 nad rybníkem přeletěl jeden jedinec. Jednoho jedince zaznamenal již 28.9.2009 J. Pokora (*in verb.*).

Tenkozobec opačný (*Recurvirostra avosetta*)

Velmi vzácně zaznamenaný druh na tahu (tab. 2). Dne 4.4.2009 byl pozorován jeden jedinec. Po krátkém odpočinku na hladině, při kterém plaval v hejnu kopřivěk obecných, odlétl severovýchodním směrem (KAVKA 2010b).

Kulík říční (*Charadrius dubius*)

Méně často zaznamenaný druh na tahu (tab. 2). Přilet v jednotlivých letech byl zjištěn v období 14.3.–20.4. (medián = 1.4., $n = 12$). Pravidelný výskyt končil v červnu, na podzimním tahu byl zaznamenan jen 21., 28. a 31.8.2003 a 18.8.2004. Vyskytovali se především na vegetaci neporostlých místech v přilehlých polích. V několika případech byli zjištěni pouze přeletující ptáci. Pozorování byli pouze jednotlivci nebo dvojice, bez náznaků hnízdního chování.

Kulík písečný (*Charadrius hiaticula*)

Velmi vzácně zaznamenávaný druh na tahu (tab. 2). Jednotliví ptáci byli zastížení na podzimním tahu 31.8. a 3.9.2003 (KAVKA 2004), 23.8.2004 a 24.8.2006.

Kulík zlatý (*Pluvialis apricaria*)

Méně často zaznamenávaný druh na tahu (tab. 2). První pozorování v roce bylo zaznamenáno v období 27.2.–20.3. (medián = 14.3., n = 8). Nejpozději byl na jaře zastížen 18.4. Na podzim byl nejčasněji zjištěn 11.10. Poslední pozorování v roce pochází z období 3.11.–17.12 (medián = 14.11., n = 11). Pozdní výskyt je z 11. a 17.12.2000, kdy bylo pozorováno 47, resp. 53 jedinců (KAVKA 2001). Jarní tah, při kterém se ptáci zdržovali v přilehlých polích, probíhal rychle a ptáci se na lokalitě obvykle zdrželi jen krátce. Naopak, při podzimním tahu většinou setrvali několik dnů až týdnů a bývali pozorováni na dně vypuštěného rybníka. Také počty jedinců při obou tazích se lišily. Na jaře čítala hejna desítky až stovky exemplářů, maximum 264 ex. bylo zaznamenáno 18.3.2004 (KAVKA 2005). Na podzim byly většinou pozorovány jen malé počty do 16 ex., výjimkou byl pouze rok 2000, kdy bylo 22.11. napočítáno 67 jedinců. V. Švarc (*in litt.*) napočítal 10.11.2000 dokonce 107 ex.

Kulík bledý (*Pluvialis squatarola*)

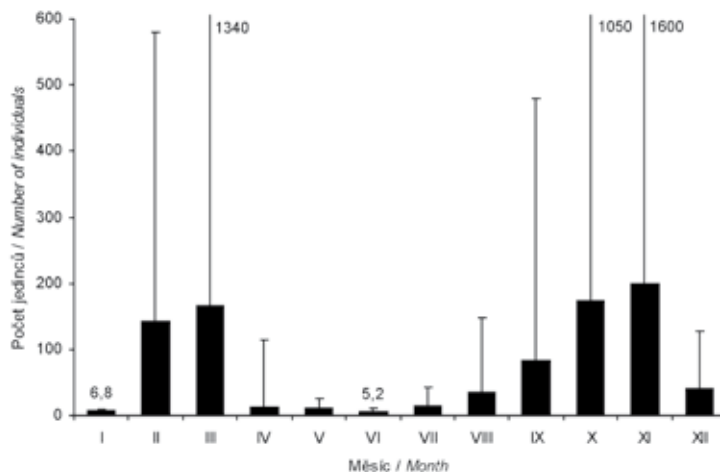
Vzácně zaznamenávaný druh na tahu (tab. 2). Z jarního tahu pochází jediné pozorování, při kterém byli nezvykle časně zastížení tři jedinci 12.3.2001 na mělčině napouštěného rybníka (KAVKA 2002b). Během podzimního tahu byl zastížen v pěti letech především na dně vypuštěného rybníka. Až na pozorování tří jedinců při přeletu nad rybníkem dne 1.10.2005 byli pozorováni pouze jednotliví ptáci ve dnech 20.10.1999, 10.10.2006, 4.10.2008 a 3.10.2009. V období 1–17.11.2005 a 28.10.–14.11.2009 byl při pěti, resp. devíti kontrolách pokaždé zastížen jeden jedinec. J. Křivský st. a ml. (*in litt.*) zastihli jednoho jedince 28.10.1999.

Čejka chocholatá (*Vanellus vanellus*)

Velmi často zaznamenávaný druh, pravidelně hnízdí, ojedinele zimuje (tab. 2). Přílet v jednotlivých letech byl zjištěn mezi 17.2.–20.3. (medián = 1.3., n = 12). Odlet se v osmi letech protáhl až do zimních měsíců. V nadprůměrně teplé zimě 2006/2007 čejky setrvaly až do ledna, poslední pozorování třech jedinců pochází ze dne 17.1.2007. Poslední výskyt v roce byl obvykle (mimo zmíněné zimy 2006/2007) zaznamenán v období 10.11.–25.12. (medián = 7.12, n = 11). V období jarního i podzimního tahu byla často pozorována početná hejna o několika stovkách jedinců. Maximum 1 600 ex. bylo dosaženo 9.11.2001 (KAVKA 2002b). V jarním období bylo maximum 1 340 ex. zjištěno 6.3.2007 (obr. 15). Každoročně hnízdí na okolních polích v počtu 1–10 párů.

Jespák písečný (*Calidris alba*)

Velmi vzácně zaznamenávaný druh na tahu (tab. 2). Dvakrát byl zaznamenán v období podzimního tahu. Pozdní výskyt jednoho jedince na bahně napouštěného rybníka je ze dne 16.11.1999 (KAVKA 2000). Podruhé byl pozorován dospělý jedinec 3.9.2003 (KAVKA 2004).

Obr. 15: Průměrné (sloupce) a maximální (úsečky) počty čejky chocholaté (*Vanellus vanellus*) v jednotlivých měsících v letech 1999–2010 na Vavříneckém rybníku ($n = 428$ záznamů, dílčí n pro jednotlivé měsíce viz tab. 2). Hodnoty (průměr) na hranici rozlišení a maxima mimo měřítko grafu jsou uvedena číslicemi.

Fig. 15: Average (columns) and total (lines) numbers of Northern Lapwing (*Vanellus vanellus*) in individual months at the Vavřínecký pond in 1999–2010 ($n = 428$ records; partial n for individual months see Tab. 2). The values (average) beyond the resolution of the graph and the totals beyond the scale of the graph are given in ciphers.

Jespák křivozobý (*Calidris ferruginea*)

Velmi vzácně zaznamenaný druh na tahu (tab. 2). Dne 25.9.2010 byl pozorován jeden jedinec při přeletu nad vodní hladinou.

Jespák obecný (*Calidris alpina*)

Méně často zaznamenávaný druh na tahu (tab. 2). Během jarního období byl zastížen pouze jednou, když byli 19.3.2002 zjištěni dva jedinci na bahnech napouštěného rybníka. Při podzimním tahu pozorován nejčasněji 24.7. Poslední pozorování v roce bylo zaznamenáno v širokém rozmezí 25.9.–29.11. (medián = 11.11., $n = 12$). Údaje z měsíce září a první poloviny října se týkají pouze přeletujících jedinců, od druhé poloviny října a během listopadu šlo o pozorování ptáků na dně vypuštěného rybníka. Obvykle byl zjištěn v počtu 1–3 ex., maximum sedm jedinců bylo zaznamenáno 28.10. a 5.11.2009.

Jespák bojovný (*Philomachus pugnax*)

Méně často zaznamenávaný druh na tahu (tab. 2). Jarní tah byl zjištěn v období 18.3.–5.5. Na podzimním tahu byl zjištěn v období 28.8.–26.10. Většinou bylo pozorováno 1–10 ex., maximální počet 31 jedinců byl zjištěn 27.4.2006.

Slučka malá (*Lymnocyptes minimus*)

Velmi vzácně zaznamenávaný druh na tahu (tab. 2). Během jarního tahu byli zastíženi jednotliví ptáci v podmáčené louce ve dnech 5. a 8.4.2007, 6.4.2008 a 20.4.2010. Na podzimním tahu byl zjištěn 16.10.2007 jeden jedinec na rozhraní porostu rákosu a bahnitého břehu vypouštěného rybníka.

Bekasina otavní (*Gallinago gallinago*)

Méně často zaznamenávaný druh na tahu (tab. 2). První pozorování v roce bylo zjištěno v období 12.3.–4.4. (medián = 24.3., n = 10). Na jaře byla zastížena nejpozději 24.4. J. Galbavý (*in litt.*) uvádí z jarního období výskyt jednoho jedince ještě 27.4.2004. Na podzimním tahu byla nejčasněji zastížena 23.7. Poslední pozorování v roce bylo zaznamenáno v období 20.10.–19.11. (medián = 8.11., n = 9). Obvykle byly pozorovány 1–2 ex., jarní maximum šest jedinců je ze dne 27.3.2006, podzimní maximum deset jedinců bylo dosaženo 23.10.2001.

Bekasina větší (*Gallinago media*)

Velmi vzácně zaznamenávaný druh na tahu (tab. 2). Dne 30.4.2007 byl vyplašen jeden jedinec z podmáčené louky při břehu rybníka (FK 22/2007; KAVKA 2008).

Břehouš černoocasý (*Limosa limosa*)

Velmi vzácně zaznamenávaný druh na tahu (tab. 2). Dva vlastní záznamy jednotlivých ptáků pocházejí z jarního tahu – 19.3.2001 na bahně napouštěného rybníka a 16.4.2004 při přeletu nad rybníkem. V. Švarc (*in litt.*) pozoroval jednoho jedince 15.4.2000 a M. Truhlář (*in litt.*) také jednoho jedince 9.3.2002.

Koliha velká (*Numenius arquata*)

Méně často zaznamenávaný druh na tahu (tab. 2). Na jaře byli pozorováni jednotliví ptáci pouze ve dvou letech ve dnech 26.4 a 30.4.2005 a 29.3.2009. Dvě červenová pozorování nehnízdicích ptáků byla zaznamenána 30.6.1999 (KAVKA 2000) a 12.6.2006. Na podzimním tahu byla nejčasněji zastížena 29.7. Poslední pozorování v roce bylo zjištěno v období 13.8.–20.11 (medián = 10.10., n = 11). Všechna pozorování, mimo údajů z října a listopadu, se týkala ptáků pozorovaných na přeletu, výjimečně byla zastížena na přilehlých polích. Pozorována byla v počtu 1–4 ex., maximum bylo dosaženo 5.8.2001 a 25.8.2002. J. Krivský st. a ml. (*in litt.*) zaznamenali 25.9.2001 dokonce deset jedinců.

Koliha malá (*Numenius phaeopus*)

Velmi vzácně zaznamenávaný druh na tahu (tab. 2). V letním období byli zaznamenáni přeletující jednotliví ptáci ve dnech 8.8.2004 (KAVKA 2005) a 13.8.2006.

Vodouš rudonohý (*Tringa totanus*)

Vzácně zaznamenávaný druh na tahu (tab. 2). Na jaře byli jednotliví ptáci pozorováni ve dnech 12.3.2002, 25.4.2002, 30.4.2003, 4.4.2004, 20.3.2005 a 4.4.2009. V letním a podzimním období byl zastížena také jen jednotlivě ve dnech 1.9.1999, 29.7.2004 a 1.9.2006. Ze sledovaného období uvádí

J. Křivský st. a ml., M. Truhlář a V. Švarc (*in litt.*) celkem sedm dalších údajů (26.3.1999, 15.10.2000, 22.8.2003, 21.3.2004, 3.4.2007, 25.4.2008 a 8.8.2009).

Vodouš tmavý (*Tringa erythropus*)

Méně často zaznamenávaný druh na tahu (tab. 2). První pozorování v roce bylo zjištěno v období 27.3.–5.5. (medián = 18.4., n = 8). Na podzimním tahu byl nejčasněji pozorován 20.6. Poslední pozorování v roce bylo zaznamenáno v období 24.7.–27.9. (medián = 23.8., n = 5). Jako neobvykle pozdní lze hodnotit údaj z 11.11.2008, kdy byli zjištěni tři ptáci na dně napouštěného rybníka. HUDEC & ŠTASTNÝ (2005) uvádějí z druhé a třetí listopadové dekadý jen několik pozorování. Obvykle byly zaznamenány 1–3 ex., maxima čtyř jedinců bylo dosaženo 11.7.2001.

Vodouš šedý (*Tringa nebularia*)

Méně často zaznamenávaný druh na tahu (tab. 2). První pozorování v roce bylo zjištěno v období 12.3.–10.5. (medián = 18.4., n = 11). Nezvykle časně bylo pozorování jednoho jedince již 12.3.2001. HUDEC & ŠTASTNÝ (2005) udávají nejčasnější datum výskytu 17.3. Nejpozdější výskyt na jarním tahu je ze dne 17.5. Na podzimním tahu byl nejčasněji pozorován 16.7. Poslední pozorování v roce bylo zaznamenáno v období 12.8.–20.10. (medián = 8.10., n = 9). Na jaře byl zaznamenán v počtu 1–2 ex., v létě a na podzim v počtu 1–8 ex., maximum 17 jedinců bylo pozorováno 31.8.2003. Téměř všechna pozorování se týkají ptáků na přeletu nad rybníkem, pouze v několika případech šlo o jedince zjištěné na obnaženém dně rybníka.

Vodouš kropenatý (*Tringa ochropus*)

Méně často zaznamenávaný druh na tahu (tab. 2). První pozorování v roce bylo zjištěno v období 19.3.–17.4. (medián = 8.4., n = 9). Na jaře byl nejpozději zastižen 24.4. Na podzimním tahu byl nejčasněji zaznamenán 6.7. Poslední pozorování v roce bylo zjištěno v období 14.8.–9.12. (medián = 5.10., n = 11). Ojedinělý byl výskyt jednoho jedince v zimním období dne 9.12.2005. Zjištěn byl obvykle v počtu 1–2 ex., pouze ve dvou případech byl zjištěn vyšší počet a to 3.4.2001 osm jedinců a 13.8.2006 čtyři jedinci.

Vodouš bahenní (*Tringa glareola*)

Méně často zaznamenávaný druh na tahu (tab. 2). První pozorování v roce bylo zjištěno v období 12.4.–7.5. (medián = 24.4., n = 7). Na jarním tahu byl nejpozději zjištěn 16.5. Na podzimním tahu byl nejčasněji zaznamenán 11.7. Poslední pozorování v roce bylo zjištěno v období 9.8.–15.9. (medián = 29.8., n = 8). Obvykle byly pozorovány 1–2 ex., jarní maximum sedm jedinců je ze dne 28.4.2007. Na podzimním tahu byli zjištěni nejvíce čtyři jedinci ve dnech 11.7.2001, 2.8.2005 a 9.8.2009.

Pisík obecný (*Actitis hypoleucos*)

Často zaznamenávaný druh na tahu (tab. 2). První pozorování v roce bylo zaznamenáno v období 11.4.–5.5. (medián = 19.4., n = 12). Na jarním tahu byl nejpozději zjištěn 24.5. Při podzimním tahu byl nejčasněji zastižen 25.6.

Poslední pozorování v roce bylo zaznamenáno v období 23.8.–11.10. (medián = 11.9., n = 12). Většinou byl zaznamenán v počtu 1–4 ex., pouze 2.5.2003 bylo zjištěno 5 ex., maximum z letního a podzimního tahu 13 ex. bylo zjištěno 15.8.2003.

Lyskonoh úzkozobý (*Phalaropus lobatus*)

Velmi vzácně zaznamenaný druh na tahu (tab. 2). Jeden nedospělý pták byl pozorován 29.10.2002 při sběru potravy na kalužích vypuštěného rybníka (KAVKA 2003). Ve sledovaném období zaznamenali J. Křivský st. a ml. (*in litt.*) jednoho jedince dne 11.9.2005.

Lyskonoh plozkobý (*Phalaropus fulicarius*)

Velmi vzácně zaznamenaný druh na tahu (tab. 2). Ve dnech 19., 20. a 21.11.2010 byl zjištěn jeden nedospělý jedinec na břehu napouštěného rybníka (FK 71/2010). Dne 20.11.2010 se jej podařilo odchytil a okroužkovat. Dne 28.11.2001 byl pozorován na mořském pobřeží ve střední Itálii, kde byl 1.12.2011 nalezen mrtev, pravděpodobně byl usmrcen nějakým predátorem (KŘIVSKÝ & KAVKA 2011).

Chaluha příživná (*Stercorarius parasiticus*)

Velmi vzácně zaznamenaný druh na tahu (tab. 2). Dne 28.10.2007 byl pozorován jeden nedospělý jedinec při požívání uhynulých ryb na dně vypuštěného rybníka (FK 55/2007; KAVKA 2008). M. Truhlář (*in litt.*) jej zastihl ještě 29.10.2007.

Racek stříbřitý/bělohlavý/středomořský

(*Larus argentatus/cachinnans/michahellis*)

Často zaznamenávaný druh na tahu (tab. 2). První pozorování v roce bylo zjištěno v období 23.2.–26.4. (medián = 22.3., n = 9). Na jaře byl nejpozději zastížen 25.5. Na podzimním tahu byl nejčasněji pozorován 15.7. Poslední pozorování v roce bylo zaznamenáno v období 14.9–26.12. (medián = 29.11., n = 12). Na jaře byl pozorován v počtu 1–2 ex., dne 17.4.2010 byli zastížení tři jedinci. M. Truhlář (*in litt.*) zaznamenal 30.3.2004 pět jedinců. Během podzimního tahu byl zaznamenán většinou v počtu 1–5 ex. V pěti letech bylo zjištěno v období vypouštění rybníka shromáždění většího počtu jedinců. Maximum 41 ex. bylo dosaženo 11.11.2009.

Racek žlutonohý (*Larus fuscus*)

Vzácně zaznamenávaný druh na tahu (tab. 2.). Na jarním průtahu byl zjištěn v období 27.3.–8.5. v počtu 1–3 ex. Během podzimního tahu byl pozorován jeden nedospělý pták ve dnech 7. a 9.11.2003, 3. a 5.11.2006 a 7.11.2009. Dva ptáci, z nichž jeden byl dospělý a druhý nedospělý, byli zastížení 8.11.2008. Dospělý jedinec měl nápadně světlejší vrch křídel a hřbet než nominální poddruh. Jednalo se tedy pravděpodobně o jeden z dvou možných podruhů – *L. f. intermedius* nebo *L. f. heuglini*, jejichž výskyt je na území České republiky možný (VAVŘÍK 2001). Vzhledem k pozorovacím podmínkám (zataženo, velká vzdálenost) však nebylo přesné určení poddruhu možné.

Racek bouřní (*Larus canus*)

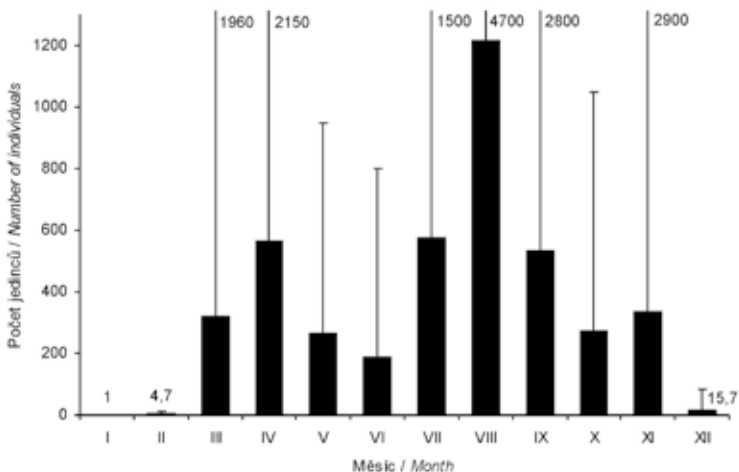
Často zaznamenávaný druh na tahu, nepravidelně zimuje (tab. 2). První pozorování v roce bylo zjištěno v období 21.2.–20.4. (medián = 17.3., n = 10). Poslední jarním záznam je z 30.5. Na podzim byl nejčasněji zastížen 29.7. Poslední pozorování v roce bylo zaznamenáno v období 27.10.–27.12. (medián = 30.11., n = 12). Na jarním tahu byl většinou pozorován v počtu 1–5 ex., maximum 21 jedinců bylo zastíženo 14.4.2007. V období podzimního tahu se objevoval především během výlovu rybníka, kdy byl zastížen v některých letech v počtu 10 a více jedinců; maximum 32 ex. bylo dosaženo 12.11.2003.

Racek černohlavý (*Larus melanocephalus*)

Méně často zaznamenávaný druh (tab. 2). První pozorování v roce bylo zjištěno v období 9.4.–22.4. (medián = 20.4., n = 4). Poslední jarní záznam je z 5.5. Na podzimním tahu byl nejčasněji zjištěn 31.7. Poslední pozorování v roce bylo zaznamenáno v období 5.8.–16.10. (medián = 27.8., n = 7). Zastížen byl v počtu 1–2 jedinců, pouze 1.5.2010 odpočívali na hladině tři dospělí a jeden nedospělý jedinec. Pravděpodobnému hnízdění v roce 2007 nasvědčoval výskyt jednoho, respektive dvou párů 22.–25.4. a 28.4. Byl pozorován tok, ptáci se stále drželi ve dvojicích na okraji kolonie racků chechtavých. Začátkem května však raci chechtaví z neznámých důvodů opustili kolonii a s nimi zmizeli i raci černohlaví (viz také POPRACH *et al.* 2006). Toto zjištění pravděpodobného hnízdění je v souladu s přibývajícím počtem hnízdišť v České republice (ŠTASTNÝ *et al.* 2006). V případě trvalého zániku kolonie racka chechtavého, v jehož koloniích racek černohlavý výlučně hnízdí (POPRACH *et al.* 2006), je šance na další hnízdní pokusy minimální.

Racek chechtavý (*Larus ridibundus*)

Velmi často zaznamenávaný druh, dříve hnízdil, vzácně zimuje (tab. 2, obr. 16). Na jaře se v některých letech objevoval již v době, kdy byla hladina ještě zamrzlá. První pozorování v roce bylo zjištěno v období 21.1.–20.3. (medián = 1.3., n = 12). Trvalý výskyt během roku byl většinou přerušen až zámrzem vodní hladiny. Poslední pozorování v roce bylo zjištěno v období 20.11.–27.12. (medián = 7.12., n = 12). Na jarním tahu byl obvykle pozorován v počtu několika set jedinců – v březnu a dubnu se k nocování často slétalo více než 1 000 ex., jarní maximum 2 150 ex. bylo zjištěno 13.4.2005. Během letního období (především od poloviny července a v srpnu) pravidelně nocoval ve velkých počtech většinou přesahujících 1 000 ex.; maximum 4 700 ex. bylo sečteno 31.8.2001. Třetí vrchol početnosti spadal do období výlovu rybníka, kdy se na obnažených bahnech shromažďovalo několik stovek jedinců, maximum 2 900 ex. bylo zaznamenáno 8.11.2003 (obr. 16). Zhruba od roku 2006 je nápadný pokles početnosti. Hnízdil pravidelně do roku 2007 (mimo rok 2004) v počtu 40–220 párů. V roce 2007 byly snůšky v kolonii z neznámého důvodu opuštěny a krmení mladých bylo zjištěno pouze u jednoho páru. Od té doby již nehnízdil. Hnízdní kolonie byla umístěna v ostrůvku orobincového porostu na volné hladině v jihovýchodní části rybníka (viz foto 2 v příloze). V roce 2005 byly nalezeny tři snůšky (později zničené pravděpodobně predátorem) i na břehu rybníka pouze několik metrů od cesty. Důvodem mohl být již zaplněný prostor tehdy ještě aktivní hnízdní kolonie. Kolonie na Vávřineckém rybníku vznikla podle V. Urbana v roce 1942 zahnízdním několika párů (V. Švarc *in litt.*).

Obr. 16: Průměrné (sloupce) a maximální (úsečky) počty racka chechtavého (*Larus ridibundus*) v jednotlivých měsících v letech 1999–2010 na Vavříneckém rybníku ($n = 529$) záznamů, dílčí n pro jednotlivé měsíce viz tab. 2. Hodnoty (průměr) na hranici rozlišení a maxima mimo měřítko grafu jsou uvedena číslicemi.

Fig. 16: Average (columns) and total (lines) numbers of Black-headed Gull (*Larus ridibundus*) in individual months at the Vavřínecký pond in 1999–2010 ($n = 529$ records; n for individual months see Tab. 2). The values (average) beyond the resolution of the graph and the totals beyond the scale of the graph are given in ciphers).

Racek malý (*Larus minutus*)

Často zaznamenávaný druh na tahu, výjimečně zimuje (tab. 2). První pozorování v roce bylo zaznamenáno v období 9.4.–5.5. (medián 20.4., $n = 12$). Na jarním tahu byl nejpozději pozorován 23.5. Na podzimním tahu se nejčasněji objevil 8.8. Poslední pozorování v roce bylo zjištěno v širokém rozmezí 23.8.–23.11. (medián 10.11., $n = 12$). V zimních měsících byl zaznamenán jeden dospělý jedinec 25.12.2008. Během jarního tahu byl většinou pozorován v počtech do 30 ex.; maximum 61 ex. bylo dosaženo 30.4.2005. Při podzimním tahu byl mnohem méně početný, obvykle bylo zastíženo méně než pět jedinců; maximum 7 ex. je z 21.8.2000.

Rybák velkozobý (*Sterna caspia*)

Vzácně zaznamenávaný druh na tahu (tab. 2). Na jarním tahu byli zastíženi jednotlivci ve dnech 17.4.2003 (KAVKA 2004), 28.4.2007 a 30.4.2007. Dva ptáci byli pozorováni 20.4.2010. Během podzimního tahu byl zaznamenán jeden dospělý pták 22.8.2001, dva dospělí a jeden mladý 25.9.2001, jeden dospělý a mladý pták 1.10.2005 a dva dospělí a dva mladí ptáci 23.8.2007. J. Galbavý (*in litt.*) uvádí pozorování jednoho jedince z 22.8.2001 a V. Švarc (*in litt.*) pozoroval také jednoho jedince 17.6.2008.

Rybák obecný (*Sterna hirundo*)

Méně často zaznamenávaný druh na tahu (tab. 2). První pozorování v roce bylo zjištěno v období 6.4.–19.5. (medián = 29.4., n = 8). Poslední pozorování v roce pochází ze dne 5.9. M. Truhlář (*in litt.*) pozoroval tři jedince ještě 22.9.2001 a J. Křivský st. (*in litt.*) jednoho jedince 8.9.2003. Většinou byli zjištěni 1–3 ex., maximum pět jedinců bylo zaznamenáno 30.6.2010.

Rybák dlouhoocasý (*Sterna paradisaea*)

Velmi vzácně zaznamenávaný druh na tahu (tab. 2). Dne 30.4.2009 byl pozorován jeden jedinec. J. Křivský ml. (*in litt.*) zastihl jednoho jedince 13.6.2009. Obě pozorování byla schválena Faunistickou komisí (FK 14/2009 a FK 23/2009; KAVKA & KŘIVSKÝ 2010).

Rybák černý (*Chlidonias niger*)

Méně často zaznamenávaný druh na tahu (tab. 2). První pozorování v roce bylo zjištěno v období 15.4.–21.5. (medián = 27.4., n = 12). Jarní tah plynule přecházel do letního výskytu, kdy se objevovali nehnízďící ptáci a během července opět nastával nevýrazný podzimní tah. Poslední pozorování v roce bylo zaznamenáno v rozmezí 22.8.–2.10. (medián = 6.9., n = 9). Po tomto období byl zjištěn ojedinělý pták ve dnech 29.10., 1. a 3.11.2002 (KAVKA 2003). HUDEC & ŠTASTNÝ (2005) hodnotí listopadový výskyt na území České republiky již jako výjimečný. Většinou byl pozorován v počtu 1–20 ex., maximum 35 ex. bylo zaznamenáno 10.5.2008. V. Švarc (*in litt.*) napočítal 13.5.2005 42 ex.

Rybák bělokřídlý (*Chlidonias leucopterus*)

Vzácně zaznamenávaný druh na tahu (tab. 2). V jarním období byli zastíženi tři jedinci 1.5.2005, jeden jedinec 4.5.2005, pět jedinců 15.4.2007. Ve dnech 13.5.2007, 10.5.2008 (KAVKA 2009), 25.4.2009 (KAVKA 2010b) a 6.5.2010 byli pozorováni jednotliví ptáci. Čtyři jedince zaznamenal 13.5.2005 V. Švarc (*in litt.*), tři jedince 21.5.2005 M. Truhlář (*in litt.*) a jedenáct jedinců 23.4.2008 J. Křivský st. (*in litt.*). V letním období byl zjištěn dvakrát nedospělý jedinec ve dnech 31.8.2001 (FK 12/2002, KAVKA 2002a) a 30.7.2005 (FK 101/2005, KAVKA 2010a). Podobně jako rybák bahenní se často přidružoval ke skupinám rybáka černého.

Rybák bahenní (*Chlidonias hybridus*)

Vzácně zaznamenávaný druh na tahu (tab. 2). Všechny údaje pochází z jarního a letního období: 30.4.2003 2 ex., 14.5.2003 2 ex., 6.6.2003 1 ex. (vše KAVKA 2010a), 29.5.2005 8 ex., 27.4.2008 1 ex. (KAVKA 2009), 14.5.2008 5 ex. (KAVKA 2009) a 6.7.2009 6 ex. (KAVKA 2010b). Vždy poletovali nad hladinou ve společnosti rybáků černých. Další pozorování uvádějí M. Truhlář a J. Křivský st. (*in litt.*), kteří 1.5.2003 zjistili 4 ex. V. Švarc (*in litt.*) zaznamenal jednoho jedince 21.5.2007.

Ledňáček říční (*Alcedo atthis*)

Často zaznamenávaný druh (tab. 2). První pozorování v roce bylo zaznamenáno v období 18.2.–9.4. (medián = 18.3., n = 12). Poslední pozorování v roce bylo zjištěno v období 11.10–24.11. (medián = 23.10., n = 12). Téměř vždy byli

pozorování 1–2 ex., maximum 4 ex. bylo zaznamenáno 21.8.2000. Přimo na lokalitě (stržený břeh rybníka) vyhnízdil jeden pár pouze v roce 2008. V ostatních letech na rybník zalétali ptáci z hnízdiště, asi jeden kilometr vzdáleném, na potoce Výrovka.

Linduška luční (*Anthus pratensis*)

Často zaznamenávaný druh na tahu (tab. 2). První pozorování v roce bylo zaznamenáno v období 4.3.–27.3. (medián = 16.3., n = 12). Na jarním tahu byla nejpozději zjištěna 30.4. Na podzimním tahu byla nejčasněji zastížena v období 13.9.–2.10. (medián = 27.9., n = 12). Poslední pozorování v roce bylo zaznamenáno v období 2.11.–28.11. (medián = 12.11., n = 12). Zimní výskyt byl ojedinělý, pouze 29.12.2008 byli zastíženi tři ptáci. Většinou byla zaznamenána v počtech 1–20 ex., v jarním období bylo maximum 38 ex. dne 27.3.2004, podzimní maximum cca 100 ex. bylo zjištěno 24.10.2009. Ptáci se zdržovali na polích a loukách v okolí rybníka, část pouze přeletovala.

Linduška horská (*Anthus spinoletta*)

Vzácně zaznamenávaný druh na tahu (tab. 2). Na jarním tahu byl zjištěn jeden exemplář při přeletu 12.4.2004 (KAVKA 2005). Dne 31.3.2008 bylo pozorováno pět jedinců na podmačené louce a 20.4.2008 opět jeden pták na přeletu. J. Křivský ml. (*in litt.*) zjistil jednoho ptáka 10.4.2009. Během podzimního tahu byli zastíženi jednotliví ptáci na bahně vypouštěného rybníka ve dnech 19.10.2004 (KAVKA 2005), 17.11.2006, 31.10.2008 a 22.10.2009.

Linduška rudokrká (*Anthus cervinus*)

Velmi vzácně zaznamenávaný druh na tahu (tab. 2). Na jarním tahu byli zastíženi dva jedinci na uvláčeném poli v hejnu konipasa lučního dne 3.5.2001 (KAVKA 2004) a při přeletu byli zjištěni jednotliví ptáci 19.4.2009 a 2.5.2009 (KAVKA 2010b). Během podzimního tahu byl pozorován jeden pták na louce 19.9.2006 a další jedinec na přeletu 3.10.2006.

Konipas bílý (*Motacilla alba*)

Velmi často zaznamenávaný druh, pravidelně hnízdí, výjimečně zimuje (tab. 2). První pozorování v roce bylo zaznamenáno v období 11.2.–20.3. (medián = 8.3., n = 12). Poslední pozorování v roce bylo zjištěno v období 29.10.–13.12. (medián = 5.11., n = 12). Pozdní výskyt tří ptáků byl zaznamenán 26.12.2006. Během jarního a podzimního tahu nocovaly v rákosových porostech desítky jedinců. Dosažené jarní maximum početnosti bylo 86 ex., kteří přilétli nocovat do rákosí dne 27.3.2004. Na podzim bylo nejvíce napočítáno 106 ex. na zvláčeném poli dne 21.8.2002. Každoročně hnízdil v počtu 1–3 párů na lidských stavbách v blízkosti rybníka. Pozorován hlavně na polích a za sníženého stavu vodní hladiny také na bahnech rybníka.

Konipas luční (*Motacilla flava*)

Často zaznamenávaný druh na tahu (tab. 2). První pozorování v roce bylo zaznamenáno v období 4.4.–24.4. (medián = 14.4., n = 12). Na jarním tahu byl nejpozději zastížena 20.5. Na podzimním tahu byl nejčasněji zjištěn 29.7. Poslední pozorování v roce bylo zaznamenáno v období 14.9.–19.10. (medi-

án = 24.9., n = 12). Objevoval se obvykle v počtech 1–15 ex., dosažené maximum na jaře bylo 30 ex. na zvláčeném poli dne 20.4.2008, maximum v letním a podzimním období bylo 220 ex. na nocovišti dne 2.9.2010. V druhé polovině srpna a první polovině září pravidelně nocovaly desítky jedinců v rákosových porostech. Na jediné možné hnízdění ukazuje pozorování jednoho zpívajícího samce dne 11.6.2002 na louce při břehu rybníka. Při pozdějších kontrolách však již nebyl zastížen.

Konipas horský (*Motacilla cinerea*)

Velmi často zaznamenávaný druh, pravidelně hnízdí, výjimečně zimuje (tab. 2). První pozorování v roce bylo zaznamenáno v období 10.2.–22.3. (medián = 15.3., n = 12). Poslední pozorování v roce zjištěno v období 11.10.–22.12. (medián = 5.11., n = 12). Pozdní výskyt jednoho jedince byl zaznamenán 22.12.2003. Obvykle byli pozorováni 2–4 jedinci, pouze během srpna a září bylo několikrát zastíženo více jedinců – maximum 16 ex. bylo zjištěno 31.8.2001. Každoročně hnízdl v počtu 1–2 párů v prostoru hráze u výpusti a přepadu.

Slavík modráček střeoevropský (*Luscinia svecica cyanecula*)

Velmi vzácně zaznamenávaný druh na tahu (tab. 2). Na jarním tahu byla pozorována jedna samice 12.4.2006, další samice byla odchycena 20.4.2008 a jeden zpívající samec byl slyšen 5.4.2009. JELÍNEK (2004) udává jednoho samce z 11.3.2003 a V. Švarc (*in litt.*) zjistil jednu samici 24.4.2003. Z podzimního tahu je pouze jediné pozorování jednoho ptáka 17.9.2003. Samice z 20.4.2008 byla po 33 dnech po okroužkování kontrolována na hnízdišti v Rusku u Petrohradu ve vzdálenosti 1 469 km (CEPÁK & KLVANA 2009).

Bramborníček hnědý (*Saxicola rubetra*)

Méně často zaznamenávaný druh na tahu (tab. 2). První pozorování v roce bylo zaznamenáno v období 14.4.–8.5. (medián 27.4., n = 9). Na jaře byl nejpozději pozorován 24.5. Na podzimním tahu byl zjištěn nejčasněji 19.8. Poslední pozorování v roce bylo zaznamenáno v období 28.8.–13.9. (medián = 2.9., n = 7). J. Galbavý a J. Křivský st. (*in litt.*) uvádí z podzimního tahu jednoho ptáka ještě 2.10.2004. Pozorován byl většinou v počtu 1–8 ex., pouze 10.5.2008 bylo zaznamenáno nezvykle velké hejno 21 jedinců při okraji řepkového pole.

Cvrčilka říční (*Locustella fluviatilis*)

Méně často zaznamenávaný druh, pravidelně hnízdí (tab. 2). První pozorování v roce bylo zjištěno v období 9.5.–19.5. (medián = 14.5., n = 12), o odletu data chybí. Poslední pozorování zpívajícího samce je z 29.7.2007. Každoročně bylo v hnízdní době zastíženo 1–5 zpívajících samic.

Cvrčilka zelená (*Locustella naevia*)

Méně často zaznamenávaný druh, pravděpodobně hnízdí (tab. 2). První pozorování v roce bylo zjištěno v období 24.4.–24.5. (medián = 5.5., n = 8). V období podzimního tahu byl zastížen pouze jeden jedinec dne 31.7.2009. Zastížení byli většinou jednotliví zpívající samci, výjimečně 1.5.2004 dva samci najednou.

Hnízdění nebylo prokázáno, ale v některých letech bylo pravděpodobné.

Cvrčilka slavíková (*Locustella luscinioides*)

Vzácně zaznamenávaný druh na tahu (tab. 2). První pozorování v roce bylo zaznamenáno v období 14.4.–30.4. (medián = 17.4., n = 7). J. Křivský ml. (*in litt.*) zjistil na jaře jednoho samce již 10.4.2009. Na jaře byla nejpozději zjištěna 10.5. Během letního tahu odchyceni jednotliví ptáci ve dnech 31.8.2008 a 5.8.2009. Všechna jarní data se týkají pouze zpívajících samců. Prvně byla na lokalitě zastížena v roce 2003, od roku 2005 jsou výskyty každoroční, což je v souladu s přibýváním druhu v celorepublikovém měřítku (ŠTASTNÝ *et al.* 2006). Vzhledem k absenci vhodných rákosových porostů (podle ŠTASTNÉHO *et al.* 2006 vyžaduje rozsáhlé porosty), je však šance na zahnízdění minimální.

Rákosník velký (*Acrocephalus arundinaceus*)

Méně často zaznamenávaný druh, nepravidelně hnízdí (tab. 2). První pozorování v roce bylo zjištěno v období 23.4.–16.5. (medián = 27.4., n = 11). Poslední pozorování v roce bylo zjištěno v období 19.8.–7.10. (medián = 5.9., n = 11). S výjimkou let 1999 a 2006 byli pravidelně v hnízdní době zastíženi 1–4 zpívající samci.

Rákosník obecný (*Acrocephalus scirpaceus*)

Často zaznamenávaný druh, pravidelně hnízdí (tab. 2). První pozorování v roce bylo zjištěno v období 23.4.–6.5. (medián = 30.4., n = 12). Poslední pozorování v roce bylo zaznamenáno v období 17.9.–28.10. (medián = 7.10., n = 12). Každoročně bylo v hnízdní době zastíženo 19–36 zpívajících samců.

Rákosník zpěvný (*Acrocephalus palustris*)

Méně často zaznamenávaný druh, pravidelně hnízdí (tab. 2). První pozorování v roce bylo zaznamenáno v období 5.5.–17.5. (medián = 7.5., n = 12). Z období odletu pochází jen jeden údaj ze dne 19.8.2006, kdy byl odchycen jeden pták. V hnízdní době bylo každoročně zastíženo 14–36 zpívajících samců.

Rákosník proužkovaný (*Acrocephalus schoenobaenus*)

Často zaznamenávaný druh, pravidelně hnízdí (tab. 2). První pozorování v roce bylo zjištěno v období 13.4.–28.4. (medián = 21.4., n = 12). Poslední pozorování v roce bylo zjištěno v období 17.9.–22.10. (medián = 27.9., n = 12). V hnízdní době bylo každoročně zastíženo 4–15 zpívajících samců.

Sýkořice vousatá (*Panurus biarmicus*)

Vzácně zaznamenávaný druh, nepravidelně na tahu (tab. 2). Na jaře byli pozorováni dva samci a jedna samice 27.3.2004 (KAVKA 2005) a jeden samec 27.3.2005. J. Křivský st. a ml. (*in litt.*) na jaře zastihli dva samce 28.3.2004 a V. Švarc (*in litt.*) jednoho samce 22.3.2005. Na podzim bylo zjištěno 14 jedinců 14.10.2003 v orobincovém ostrůvku (KAVKA 2004), 5.11.2004 jeden pár v porostu rákosí na severním břehu, 12.11.2004 tamtéž již jen samec, 16.10.2007 bylo zaznamenáno jedenáct jedinců a 11.10.2006 šest jedinců v orobincovém ostrůvku. J. Galbavý (*in litt.*) uvádí jednoho ptáka z 30.7.1999.

Moudivláček lužní (*Remiz pendulinus*)

Méně často zaznamenávaný druh na tahu (tab. 2). První pozorování v roce bylo zaznamenáno v období 27.3.–20.4. (medián = 9.4., n = 8). Na jarním tahu byl zastižen nejpozději 25.4. V Švarc (*in litt.*) na jaře zjistil jednoho ptáka ještě 7.5.1999. Na podzimním tahu byl nejčasněji zjištěn 16.7. Poslední pozorování v roce zaznamenáno v období 14.10.–14.11. (medián = 25.10., n = 9). Jarní počty se pohybovaly mezi 1–4 ex., letní a podzimní obvykle do 40 ex., maximum cca 50 jedinců bylo zjištěno 3.10.2006. Dne 24.4.2010 byl pozorován jeden samec při stavbě hnízda, později však již nebyl zastižen.

Strnad rákosní (*Emberiza schoeniclus*)

Velmi často zaznamenávaný druh, pravidelně hnízdí. První pozorování v roce bylo zaznamenáno v období 10.2.–20.3. (medián = 11.3., n = 12). Poslední pozorování v roce bylo zjištěno v období 1.11.–5.12. (medián = 18.11., n = 12). Každoročně hnízdí v počtu 10–15 párů.

Ornitologický význam lokality

Vavřínecký rybník je ornitologicky významná lokalita na Kutnohorsku. Význam lokality pro vodní a na vodu vázané ptactvo je patrný především v migračním období (zvláště na podzim). Velká rybníční plocha v ploché otevřené krajině láká řadu druhů k odpočinku a sběru potravy, případně ke krátkodobému setrvání na lokalitě. V období vypouštění rybníka až do zamrznutí hladiny se bahnitě plochy stávají atraktivními pro racky, bahňáky a četné druhy vrubozobých. Četnost pozorování, týkající se také ptáků lokalitu pouze přeletujících, svědčí o tom, že prostor rybníka je „magnet“, který ptáky přitahuje během jejich migrace. Nejnapadnější je to u bahňáků, kteří v časných ranních a podvečerních hodinách nad lokalitou přelétávají, aniž by mohli nalézt přímo na rybníku vhodné podmínky. Výjimkou byl rok 2003, kdy již v polovině srpna se vytvořily několik metrů široké bahnitě plochy při březích a takový stav zlákal k zastávce vyšší počty bahňáků.

Vavřínecký rybník je jako migrační zastávka na Kutnohorsku srovnatelný pouze s nádrží Želivka (KAVKA & PROCHÁZKA 2010). Sedm druhů ptáků – berneška velká, kachnice kaštanová, kajka mořská, tenkozobec opačný, lyskonoh úzkozobý, lyskonoh ploskozobý a chaluha příživná – bylo ve sledovaném období na Kutnohorsku zjištěno pouze na této lokalitě. Některé druhy, které se na Vavříneckém rybníku v uvedeném období objevovaly pravidelně nebo ve větších počtech, patřily v ostatních částech Kutnohorska k druhům pouze nepravidelně či vzácně zjišťovaným. Jde zejména o všechny druhy racků (mimo r. chechtavého) a rybáků, dále potápku rudokrkou, zrzohlávku rudozobou a morčáka prostředního. K druhům, jejichž jednorázové maximální počty na Vavříneckém rybníce dosáhly historicky nejvyšších hodnot pro celé Kutnohorsko (vlastní zjištění), patřily čírka obecná (125 ex.), ostralka štihlá (37 ex.), lžičák pestrý (64 ex.), volavka bílá (43 ex.), volavka popelavá (126 ex.), kulík zlatý (264 ex.) a konipas luční (220 ex.). K nim patří i počet 21 ex. u potápky rudokrké, který je dokonce nejvyšší zjištěný v České republice (KAVKA 2007). Poměrně vysoké počty jedinců byly zjištěny i morčáka prostředního (12 ex.), což je podle HUDCE (1994) výjimečný počet; z Kutnohorska je ovšem u tohoto druhu znám největší pozorovaný počet 23 ex. z nádrže Želivka (KAVKA & PROCHÁZKA 2010). Významných počtů s maximem 50 ex. dosahuje i moudivláček luční, pro něhož je Vavřínecký rybník důležitou migrační

zastávkou, na Kutnohorsku srovnatelnou pouze s rybníkem Zbožňov (vlastní zjištění). Na obou lokalitách se na podzimním tahu objevují početná hejtnka o několika desítkách jedinců, což je například na významné a dobře ornitologicky prozkoumané lokalitě NPR Žehuňský rybník v současnosti výjimečný jev (M. Jelínek *in verb.*). Kromě druhů prezentovaných ve výsledcích (druhy zastížené autorem příspěvku) byly ve sledovaném období zastíženy ještě další dva druhy, a to rybák malý (*Sterna albifrons*) dne 22.5.2009 a ústříčník velký (*Haematopus ostralegus*) dne 9.8.2010 (J. Křivský ml. *in litt.*).

V době hnízdění význam Vavříneckého rybníka pro ptáky klesá. Chybí zde rozsáhlejší litorální pásmo, které by lokalitu zatraktivnilo. Početně zde hnízdila zejména potápka roháč, obvykle v počtu 6 až 12 párů, což představuje cca polovinu celkové hnízdní populace na Kutnohorsku (vlastní zjištění). Výjimečně bylo prokázáno hnízdění jednoho páru potápky černokrké v roce 2005. Tento druh zde naposledy hnízdl přibližně do konce devadesátých let (J. Pomykal a V. Švarc *in litt.*). Důvodem výjimečného vyhnízdění mohla být v tomto roce početná kolonie racků chechtavých, v které potápky černokrké často hnízdí (ŠTASTNÝ *et al.* 2006). Labuť velká hnízdila pouze v některých letech, což odpovídá stavu i v předešlých desetiletích (V. Švarc *in verb.*). Počet hnízdicích kopřivek obecných (1–5 párů) je srovnatelný s více rybníky v regionu (např. rybníky Zbožňov a Kačír; vlastní zjištění). Překvapivě nízký (2–6 párů) počet hnízdicích lysek je i přes ubývání druhu (ŠTASTNÝ *et al.* 2006) pravděpodobně ovlivněn nízkou úživností lokality a nedostatkem vhodných míst k umístění hnízda, protože na více rybnících v širším okolí je počet hnízdicích párů stále poměrně vysoký (vlastní zjištění). Hnízdní kolonie racků chechtavých byla jediná na Kutnohorsku od roku 1994, kdy zaniklo hnízdiště na rybníku Katlov u Červených Janovic (vlastní zjištění). V souladu s ubýváním racka chechtavého v celé České republice (ŠTASTNÝ *et al.* 2006) bylo i hnízdiště na Vavříneckém rybníku od roku 2008 neobsazeno. V některých letech byl zjištěn hnízdní výskyt několika párů rákosníků velkých, jehož početnost kolísala bez zjevných příčin.

Výskyt a početnost vodních ptáků byl na lokalitě ovlivňován mnoha faktory. K zásadním patřilo zejména intenzivní rybářské hospodaření s vysokou rybí obsádkou a stálým držením hladiny na vysoké úrovni, což mimo jiné znemožňuje rozvoj litorálních porostů. Negativně působí v období od září do listopadu pravidelně pořádané myslivecké hony na kachny. Patrné je to zejména počátkem září, kdy po prvním honu pravidelně zmizela většina ptáků shromažďujících se zde v pohnízdním období. Zejména v den honu a den následující byla hladina téměř bez ptáků. Početní stavy většiny druhů se potom držely na nízkém stavu až do období vypouštění rybníka, kdy se lovecká aktivita značně snižovala. V období zvýšené početnosti kormorána velkého byla k jeho plašení běžně používána střelba nebo dělobuchy, což se negativně promítalo i do aktuální početnosti ostatních druhů. Vícekrát bylo pozorováno, že po zahájení plašení se část ptáků (převážně vrubozobých) na rybník již nevrátila a přesunula se na jinou lokalitu. Paradoxně právě kormoráni, kvůli kterým se plašení používá, byli vůči této činnosti značně odolní a vraceli se (pokud vůbec odlétli) brzy po ukončení plašení. Dalším rušivým vlivem bylo v posledních letech časté provozování windsurfingu, při kterém především vrubozobí ptáci lokalitu opouští (vlastní zjištění).

U některých druhů je při interpretaci v tomto příspěvku prezentovaných

výsledků nutno přihlídnout k jejich skrytému způsobu života, přičemž záznamy takových druhů mohou být vzhledem k použité metodice spíše náhodné. Týkalo se to např. slučky malé, bekasíny otavní a větší, jejichž přítomnost většinou odhalilo až cílené procházení vhodných biotopů. K dalším obtížněji zjiitelným druhům patřili chřástalové, kteří pokud se neozývali, případně nepřebíhali v průsečích pro sítě v rákosí, unikali pozornosti. Přítomnost pěvců pohybujících se v rákosí často odhalil až odchyt do nárazových sítí. I přes obsáhlý materiál prezentovaný v této práci si i z těchto důvodů zaslouží avifauna Vavříneckého rybníka další sledování.

Souhrn

V článku shrnuji své výsledky sledování vodních ptáků na Vavříneckém rybníce (okres Kutná Hora, koordináty 49°54'N 15°03'E, kvadrát 6056, 385 m n.m.; mělký, intenzivně rybářsky využívaný rybník o rozloze 84 ha v otevřené krajině) v letech 1999–2010. Celkem jsem provedl 583 kontrol, při kterých jsem zjistil 110 druhů ptáků s různou vazbou na mokřadní biotopy rybníka (nebyly zahrnuty všechny druhy). Lokalita je především významnou migrační zastávkou na Kutnohorsku. K vzácným druhům patřily především kajka mořská (*Somateria mollissima*), kachnice kaštanová (*Oxyura jamaicensis*), rybák dlouhoocasý (*Sterna paradisaea*) a lyskonoh ploskozobý (*Phalaropus fulicarius*). Mezi významná zjištění patřil i nejvyšší na průtahu zjištěný počet (21 ex.) potápky rudokrké (*Podiceps grisegena*) v České republice. K dalším druhům, u kterých byly zjištěny významné počty, patřily např. ostralka štíhlá (*Anas acuta*, 37 ex.), morčák prostřední (*Mergus serrator*; 12 ex.), kulík zlatý (*Pluvialis apricaria*; 264 ex.), čejka chocholatá (*Vanellus vanellus*; 1 600 ex.) a moudivláček lužní (*Remiz pendulinus*; 50 ex.). Hnízdění bylo prokázáno u 19 druhů, u dalších desíti bylo hnízdění pravděpodobné. Regionálně významným hnízdištěm byl Vavřínecký rybník pro potápku roháče (*Podiceps cristatus*; 6–12 párů). Ve sledovaném období byl Vavřínecký rybník jediným hnízdištěm racka chechtavého (*Larus ridibundus*) na Kutnohorsku (40–220 párů, od roku 2008 neobsazeno) a potápky černokrké (1 pár v roce 2005).

Summary

In this article I summarize the results of my observations of waterbirds at the Vavřínecký pond (49°54'N 15°03'E, 84 ha, 385 m a.s.l.; shallow, intensively exploited fishpond in open countryside) in 1999–2010. In total, I carried out 583 visits during which I recorded 110 bird species with some relationship to wetland habitats (few species were excluded from the list). The locality serves primarily as an important stopover site of the Kutná Hora region. Among the rare species recorded are Common Eider (*Somateria mollissima*), Ruddy Duck (*Oxyura jamaicensis*), Arctic Tern (*Sterna paradisaea*) and Red Phalarope (*Phalaropus fulicarius*). Of special importance is the observation of 21 Red-necked Grebes (*Podiceps grisegena*) – country's highest number ever recorded. Noteworthy are recordings of 37 Northern Pintails (*Anas acuta*), 12 Red-breasted Mergansers (*Mergus serrator*), 264 European Golden Plovers (*Pluvialis apricaria*), 1,600 Northern Lapwings (*Vanellus vanellus*), and 50 Penduline Tits (*Remiz pendulinus*). Nineteen species were found to be breeding and for 10 other species breeding was suspected. The site was found to be of local importance for 6–12 breeding pairs of Great-crested Grebe (*Podiceps cristatus*). During the research period the Vavřínecký pond held the only colony (since 2008 no longer occupied) of Black-headed Gulls (*Larus ridibundus*) with 40–220 pairs and 1 pair of Black-necked Grebe (*Podiceps nigricollis*) in the entire region of Kutná Hora.

Poděkování

Děkuji J. Krivskému staršímu a J. Krivskému mladšímu, J. Pomykalovi, M. Truhlářovi a V. Švarcovi za poskytnutí svých údajů. Martinu Paclíkoví, Pavlovi Procházkovi a anonymním recenzentům děkuji za cenné připomínky k textu.

Literatura

- CEPÁK J. & KLVAŇA P. 2009: Zpráva kroužkovací stanice Národního muzea za rok 2008. *Kroužkovatel* 8: 1–24.
- HUDEK K. 1994: Fauna ČR a SR. Ptáci 1. *Academia, Praha*.
- HUDEK K. & ŠTASTNÝ K. (eds) 2005: Fauna ČR. Ptáci 2/II. *Academia, Praha*.
- JELÍNEK M. 2004: Slavík modráček (*Luscinia svecica*). In: Jelínek M. & Šimek J.: Faunistická pozorování v České republice v roce 2003. *Zprávy ČSO* 58: 32–47.
- KADAVA L. & SKOŘEPA J. 1996: Volavka stříbřitá (*Egretta garzetta*). In: Šimek J. & Brandl P.: Faunistická pozorování v České republice v roce 1995. *Zprávy ČSO* 42: 46–56.
- KAVKA M. 2000: Morčák velký (*Mergus merganser*). Jespák písečný (*Calidris alba*). Koliha velká (*Numenius arquata*). In: Šimek J.: Faunistická pozorování v České republice v roce 1999. *Zprávy ČSO* 50: 33–45.
- KAVKA M. 2001: Potápka rudokrká (*Podiceps grisegena*). Zrzohlávka rudozobá (*Netta rufina*). Kulík zlatý (*Pluvialis apricaria*). In: Šimek J.: Faunistická pozorování v České republice v roce 2000. *Zprávy ČSO* 52: 24–42.
- KAVKA M. 2002a: Husice rezavá (*Tadorna ferruginea*). Rybák bělokřídý (*Chlidonias leucopterus*). In: Vavřík M.: Zpráva Faunistické komise ČSO za období 1999–2001. *Zprávy ČSO* 55: 3–16.
- KAVKA M. 2002b: Husice liščí (*Tadorna tadorna*). Zrzohlávka rudozobá (*Netta rufina*). Kulík bledý (*Pluvialis squatarola*). Čejka chocholatá (*Vanellus vanellus*). In: Šimek J.: Faunistická pozorování v České republice v roce 2001. *Zprávy ČSO* 54: 28–36.
- KAVKA M. 2003: Potáplice malá (*Gavia stellata*). Volavka červená (*Ardea purpurea*). Lžičák pestrý (*Anas clypeata*). Zrzohlávka rudozobá (*Netta rufina*). Morčák bílý (*Mergus albellus*). Morčák prostřední (*Mergus serrator*). Chřástal kropenatý (*Porzana porzana*). Lyskonoh úzkozobý (*Phalaropus lobatus*). Rybák černý (*Chlidonias niger*). In: Jelínek M. & Šimek J.: Faunistická pozorování v České republice v roce 2002. *Zprávy ČSO* 56: 26–40.
- KAVKA M. 2004: Hvízdák eurasijský (*Anas penelope*). Ostralka štíhlá (*Anas acuta*). Lžičák pestrý (*Anas clypeata*). Zrzohlávka rudozobá (*Netta rufina*). Polák malý (*Aythya nyroca*). Polák kaholka (*Aythya marila*). Morčák prostřední (*Mergus serrator*). Kulík písečný (*Charadrius hiaticula*). Jespák písečný (*Calidris alba*). Rybák velkozobý (*Sterna caspia*). Linduška rudokrká (*Anthus cervinus*). Sýkořice vousatá (*Panurus biarmicus*). In: Jelínek M. & Šimek J.: Faunistická pozorování v České republice v roce 2003. *Zprávy ČSO* 58: 32–47.
- KAVKA M. 2005: Potáplice severní (*Gavia arctica*). Kvakoš noční (*Nycticorax nycticorax*). Morčák velký (*Mergus merganser*). Morčák prostřední (*Mergus serrator*). Jeřáb popelavý (*Grus grus*). Kulík zlatý (*Pluvialis apricaria*).

- Koliha malá (*Numenius phaeopus*). Linduška horská (*Anthus spinoletta*). Sýkořice vousatá (*Panurus biarmicus*). In: Jelínek M.: Faunistická pozorování v České republice v roce 2004. *Zprávy ČSO* 60: 23–44.
- KAVKA M. 2007: Pozorování neobvyklého počtu potápek rudokrkých (*Podiceps grisegena*) na Kutnohorsku. *Panurus* 16: 113–114.
- KAVKA M. 2008: Berneška velká (*Branta canadensis*). Husice nilská (*Alopochen aegyptiacus*). Kachnice kaštanová (*Oxyura jamaicensis*). Bekasina větší (*Gallinago media*). Chaluha příživná (*Stercorarius parasiticus*). In: Vavřík M.: Zpráva Faunistické komise za rok 2007. *Sylvia* 44: 105–118.
- KAVKA M. 2009: Husice nilská (*Alopochen aegyptiacus*). Hoholka lední (*Clangula hyemalis*). Kajka mořská (*Somateria mollissima*). Rybák bělokřídý (*Chlidonias leucopterus*). Rybák bahenní (*Chlidonias hybridus*). In: Vavřík M.: Zpráva Faunistické komise ČSO za rok 2008. *Sylvia* 45: 266–278.
- KAVKA M. 2010a: Berneška velká (*Branta canadensis*). Rybák bělokřídý (*Chlidonias leucopterus*). Rybák bahenní (*Chlidonias hybridus*). In: Vavřík M.: Zpráva Faunistické komise ČSO za období 2004–2006. *Sylvia* 46: 195–211.
- KAVKA M. 2010b: Husice nilská (*Alopochen aegyptiacus*). Kachnička mandarínská (*Aix galericulata*). Tenkozobec opačný (*Recurvirostra avosetta*). Rybák bělokřídý (*Chlidonias leucopterus*). Rybák bahenní (*Chlidonias hybridus*). Linduška rudokrká (*Anthus cervinus*). In: Vavřík M.: Zpráva Faunistické komise za rok 2009. *Sylvia* 46: 179–193.
- KAVKA M. & KŘIVSKÝ J. 2010: Výskyt rybáka dlouhoočasého (*Sterna paradisaea*) na Kutnohorsku v roce 2009. *Panurus* 19: 55–58.
- KAVKA M. & PROCHÁZKA P. 2010: Vodní ptáci na nádrži Želivka v letech 1996–2008. *Sborník vlastivědných prací z Podblanicka* 49/2: 7–48.
- KŘIVSKÝ J. & KAVKA M. 2011: Pozorování a odchyt lyskonoha ploskozobého (*Phalaropus fulicarius*) na Kutnohorsku. *Kroužkovatel* 11: 10.
- PACLÍK M. 2007: Výskyt vodních ptáků na Bohdanečském rybníku během roku. *Panurus* 16: 3–25.
- POMYKAL J. 1992: Potápka rudokrká (*Podiceps grisegena*). Racek malý (*Larus minutus*). Rybák černý (*Chlidonias niger*). In: Musil P. & Chytil J.: Ornitologická pozorování. *Zprávy ČSO* 35: 6–20.
- POMYKAL J. 2001: Zrzohlávka rudozobá (*Netta rufina*). Orlovec říční (*Pandion haliaetus*). In: Šimek J.: Faunistická pozorování v České republice v roce 2000. *Zprávy ČSO* 52: 24–42.
- POPRAK K., HALUZÍK M. & CHYTL J. 2006: Rozšíření a početnost hnízdní populace racka černohlavého (*Larus melanocephalus*) v České republice. *Sylvia* 42: 66–80.
- RABA V. 1996: Potáplice malá (*Gavia stellata*). In: Šimek J. & Brandl P.: Faunistická pozorování v České republice (1990–1995). *Zprávy ČSO* 43: 48–57.
- REIF J. 2000: Avifauna rybníka Velký Košář u Litomyšle v letech 1994–1997. *Panurus* 10: 3–45.
- RŮŽEK P. 2005: Avifauna Jivjanských rybníků a okolí v letech 1981–2005 se zaměřením na vodní a mokřadní ptactvo. *Sluka* 2: 43–61.
- ŠTASTNÝ K., BEJČEK V. & HUDEC K. 2006: Atlas hnízdního rozšíření ptáků v České republice. *Aventinum, Praha*.

- TRUHLÁŘ M. 2004: Morčák prostřední (*Mergus serrator*). In: Jelínek M. & Šimek J.: Faunistická pozorování v České republice v roce 2003. *Zprávy ČSO* 58: 32–47.
- URBAN V. 1958: Příspěvek k poznání ptáků na Kutnohorsku. *Sylvia* 15: 213–214.
- URBAN V. 1970: Husa polní islandská (*Anser fabalis brachyrhynchus*) ulovena na Kutnohorsku. *Sylvia* 18: 221.
- URBAN V. 1972: Některé avifaunistické poznatky z Kutnohorska. *Sylvia* 19: 190–193.
- VAVŘÍK M. 2001: K problematice určování a subspecifické příslušnosti racků skupiny *Larus argentatus* vyskytujících se v České republice. *Sylvia* 37: 95–108.
- VRANÝ J. 1976: Ptactvo Kutnohorska. *Zprávy MOS* 34: 7–114.

ISSN 1211-6424

ISBN 978-80-87151-20-4

+ foto v barevné příloze